MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLÍTICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any V. Núm. 229 - Barcelona, dijous, 22 de juny de 1933

Sort que una "hegemonia de la inconsistència" no pot durar gaire.

PERTANY A LA BIBLIOTECA ATENEU BARCELONÍS

ELS QUE NO GOVERNEN

Discussions de família

En un míting celebrat ara darrerament a Terrassa, els oradors, membres de la Unió de Rabassaires, han dit clarament que ells formen al costat de l'Esquerra, perquè l'Esquerra els obeeix; però si un dia no vol fer el que ells manin, es separaran de l'Esquerra. Aquesta afirmació tan singular ja l'havien feta aquests oradors en un míting anterior. Llavors no la comentàrem, perquè ens temíem que no fos una de tantes atzagaiades que s'escapen de la boca dels oradors poc consistents quan els agafa el mareig dels mítings. Però aquest segon cop no ens permet dubtes. Aquesta amenaça no és cap cosa dita sense voler: és, o bé una afirmació de principis, o una tàctica. L'Esquerra ja ho sap. Cal que sigui bona minyona. Els rabassaires, que són la principal massa votant del conglomerat, volen que passi la seva.

I estaríem temptats de dir que per nosaltres no s'estiguin els uns d'amenaçar i els altres d'acotar-se si no existís Catalunya i si aquests senyors que conreen tan poc el sentit de les conveniències i de la responsabilitat no cobrissin avui dia, obstruint-los, els llocs de govern i de direcció de la nostra terra.

* * *

Hi ha un fet indubtable. Així com els historiadors del passat segle XIX francès ens parlen d'una «dictadura de la incompetència», cap als començaments de la tercera República, els que facin la història dels temps actuals a casa nostra s'hauran de referir a una «hegemonia de la inconsistència». Probablement serà un tema de futures disquisicions acadèmiques, perquè, per quina raó els catalans, raça progressiva i seriosa, en un moment d'efusió van obrir un crèdit de confiança a una gent inexperta, d'una vanitat primària, amb un bagatge de quatre sentimentalismes que es mantenen per la por de les escissions i la por de perdre les masses electorals?

De programa, cap. La necessitat de plaure a mant demagog contractista de vots. De vegades, tímidament, intenten fer passar alguna disposició legal per endegar alguna cosa. Però el demagog fa petar la tralla, i aleshores tothom «muts i a la gàbia».

Perquè l'exabrupte de Terrassa, com el de Manresa, no té altre nom que això: «fer petar la tralla».

I aquest gest té el seu origen en aquella dissortada frase del conseller de Justícia, fent «qüestió de gabinet» d'una llei que no entrava dins els càlculs dels agitadors sistemàtics del camp.

No sabem qui queda pitjor en aquest pugilat, si l'Esquerra, o la Unió de Rabassaires. El que fa petar la tralla o el que se la sent fregar per les orelles i fa el cap viu. No ho sabem ni ens interessa, tampoc. L'únic que ens convé fer constar és que totes aquestes disputes prenen tot el temps als que ara haurien de governar, perquè els obliguen a preocupar-se de combinar discursos, cada cop més insípids, glossant aquelles grans paraules que de tots temps han estat patrimoni dels grans homes i dels grans «passa-com-puguis».

* * *

Serà possible que Catalunya pugui trobar alguna mà que la salvi d'aquest «predomini de la inconsistència»?

Dins l'ànima dels catalans hi ha el desig d'un destí més perfecte. Potser aquest mateix neguit, després del gran desengany ocasionat per les dretes, llença els nostres compatriotes en braços del primer «curandero» que es vana de tenir l'elíxir que guareix tots els mals.

I, qui sap? Potser i tot la mateixa rusticitat, el to impreparat, ignorant, dels nous Messias inspirava confiança. Hom cercava un contrast amb les figures meloses i guineuesques de la Lliga. «Qui sap si aquests homes ordinaris—es feia el poble—ho faran més bé que aquells senyors guarnits de ministre?» Heus aquí per on els desencerts i les claudicacions de la Lliga han causat, a més d'un mal directe, un d'indirecte per contracop.

I encara hi ha qui parla, com a tot remei, de tornar a mentar la Lliga.

Un míting agrícola a Lleida

Certament, aquest orb podria anar de bracet amb els que diuen que n'hi ha per molts anys de l'Esquerra.

* * *

Lliga i Esquerra són l'expressió de les dues malalties del vell règim.

Dins d'aquell només eren possibles dues coses: collaborar amb els oligarques i treballar per tal d'anar tirant entre caigudes i vergonyes, o bé formar una colla barrilaire amb una falsa mística que el mateix servia per a una revolució que per a una costellada i erigir com a grans homes uns quants ciutadans ben baladrers. Com que no es tractava de cap actuació positiva, la competència no solament no comptava, ans encara feia nosa.

Però ve que el poble fa la revolució. I en un obrir i tancar d'ulls les dues mentalitats passaren a la història.

La de la Lliga no cal dir que ja s'havia desacreditat durant el règim monàrquic. De manera que no ha tingut més remei que colgar-se sota terra.

L'altra mentalitat, la baladrera, necessitava encara complir una etapa per marcir-se. Havia de governar.

I un cop ella liquidada, no hi ha cap inconvenient perquè comenci la tasca republicana dels veritables republicans.

Per això no ens estranyen aquestes baralles que hem comentat en començar l'article. Segueix el curs de la malaltia, i encara en veurem de més grosses i més boniques. I, després, vindrà Catalunya.

A la pàgina 2:

Els homes de Toulon a les Drassanes per J. E. Bartrina.

A la pàgina 3:

País Valencià: La pobra taronja, per E. Soler Godes.

De Dijous — a Dijous

En més de quatre anys d'existència — vida que en aquestes latituds pot considerar-se llarga per a una publicació de les característiques de la nostra, i més encara de remarcar no deixant esbravar aquestes característiques, — hem tingut ocasió de fer diverses constatacions, algunes de les quals ja hem tingut el gust d'exterioritzar de vegades, i d'altres ho seran a mesura que ens sembli oportú.

Aquesta publicació fou, a casa nostra, una novetat, pertanyent a un tipus no existent entre la munió de periòdics que es fan i es desfan. Ha tingut imitacions més o menys acostades o allunyades, més o menys encertades o esguerrades, però que han tingut vida efímera, i no pas perquè ningú les matés: s'han mort totes soles, després d'una vida més o menys precària.

No ens sap greu haver tingut imitadors, ni ens en sabrà que en surtin de nous; però, gent desinteressada que som, ens planyem només que les publicacions que podem considerar copiades o inspirades de la nostra, hagin estat tan poc reeixides. De totes maneres, ens interessa el fet com una prova de la influència que ha exercit MIRADOR, *com pertoca que l'exerceixi tota publicació feta amb decòrum i sentit de la responsabilitat: dues qualitats sense les quals no hauria d'ésser possible l'existència d'un paper imprès.*

Al voltant de la nostra publicació, per tal d'estendre més la seva influència, de servir millor el públic que hem procurat de crear, hem organitzat diverses manifestacions, complementàries de l'actuació realitzada des d'aquestes pàgines. Tot plegat, encara que ens satisfaci molt per l'acolliment que ha tingut, ens ha deixat sempre ganes de fer més i millor, entre altres raons per correspondre a la confiança del nostre públic. I encara per una altra raó: per les imitacions de què som objecte.

I no és que ens sàpiguen pas gens de greu aquestes imitacions. Al contrari, ens afalaguen moltíssim, perquè són un reconeixement implícit del valor del que hem pogut fer. Només ens saben greu quan es tracta d'imitacions poc felices, o massa servils quant a planeig i realització.

Naturalment, ens sap greu no per nosaltres, que no pretenem exclusives de res, sinó pels mateixos que es dediquen a la imitació, i demostra no tan sols tan poca imaginació, sinó també tan poques aptituds de superació.

Una de les activitats marginals a què més ens hem dedicat, ha estat la de fer en el domini del cinema una tasca orientadora i classificadora que entre nosaltres era totalment inèdita, a diferència del que ocorre en altres activitats, prou ben servides des d'aquest punt de vista. Considerávem, i considerem encara, que el cinema és prou important i té prou valor — malgrat els mals films i la literatura banal o amb pretensions de transcendental de què és víctima — perquè hagués de seguir deixat de la mà de Déu i dels homes, o, millor dit, abandonat a la mà dels homes, però quins homes! Tothom sap el que hem fet i no cal pas que en tornem a parlar. Només volem remarcar que, sobretot en aquests darrers temps, abunden les sessions especials de cinema, presentant films nous o ressuscitant-ne d'antics creguts valuosos. Fins moltes cases cerquen qui — publicació o entitat — els vol presentar un film, esperant amb això valorar-lo i cridar sobre d'ell l'atenció. Tot això, en si, és molt lloable i no hi ha res a dir. Però cal tenir present que l'abús d'aquestes sessions i presentacions, no fent-ne objecte obres de positiu interès i de vàlua real, només pot acabar desacreditant el procediment. I ho diem sense cap interès personal nostre: ja tenim un prestigi guanyat en aquest ram, i no serem pas nosaltres, ni els altres, els causants que el perdem. — M.

MIRADOR INDISCRET

Jornades ministerials

El ministre d'Obres públiques, que ha vingut per tractar dels enllaços ferroviaris (allò que a Madrid en diuen *el ferrocarril de Madrid a Madrid pasando por Madrid*), va anar a Sitges i li va agradar. Però no s'esperava que l'alcalde d'aquella població li digués:

—*Lo que convendría es que permitieran un poco de* pastera... *Algo de juego, ¿sabe?* — va aclarir l'autoritat municipal davant l'expressió d'incomprensió del ministre.

—*Arréglense* — va fer el senyor Prieto —. *Por algo tienen la autonomía.*

* * *

A Barcelona, com no podia menys de succeir, els periodistes li demanaren declaracions. Els en va fer, i llargues, tan llargues que un acabà les quartilles. El senyor Prieto picà de mans:

—*¿Qué es eso? ¿Un Parlamento sin cuartillas?* — i seguí enraonant fins que aquell mateix repòrter tornà a acabar el paper.

Un altre periodista, Duch Salvat, d'*El Diluvio*, es veié interpellat pel ministre amb aquesta pregunta:

—*¿Para qué diario hace que escribe?*

I un altre, Permanyer, de *Las Noticias*, amb aquesta frase:

—¡*Hola, correligionario en gordura*! *¿Cuánto pesa usted?*

—*Ciento cuatro quilos. Menos que usted.*

—*Es verdad, porque peso ciento diez* — confirmà el ministre.

* * *

Un repòrter, més ben dit, una, Irene Polo, de *L'Opinió*, infatigable, encara volgué recollir unes manifestacions del senyor Domingo:

—Què pensa dels rabassaires el ministre d'Agricultura? — li preguntà.

—Fóra millor saber què pensen els rabassaires del ministre d'Agricultura — respongué el senyor Domingo.

Entre poc i massa

El senyor Tomàs i Piera, una de les darreres adquisicions de l'Esquerra, davant els qualificatius amb què l'honorava *La Humanitat*, devia patir en la seva modèstia, aquella mateixa modèstia que a l'Excelsior no el deixa mai seure a les taules del voltant de la pista, sinó a la galeria.

Però a *La Humanitat* no tenen prou sentit de la mesura, i així fou possible de llegir-hi, fa pocs dies, un títol que deia:

«Demà a Sitges el Tomàs i Piera i Dolors Bargalló.»

* * *

Naturalment, amb polítics que volen ésser diputats i que són anomenats tan plebeament des de llur propi diari, no és estrany que l'aristocràtica senyora Despujol de Ventosa digui a les seves amistats:

—*Este Parlamento le viene estrecho a Juan.*

La por de divertir-se

Realment, el saló de descans del primer pis del Liceu feia goig, la nit de dissabte. El sopar dansant i repartiment de premis del campionat de bridge de Barcelona va reunir molta gent, molt distingida i molt mudada. Cal dir que més de la meitat no sabien jugar al bridge; però això era el de menys. El sopar també sembla que era el de menys.

Abans de començar, ja fou remarcat que els menús eren escrits a màquina sobre cartolina d'anuncis d'una marca de conyac, i en castellà, i això que el principal organitzador era el senyor Casabò, de la Lliga i de la Chade. Els plats seguiren l'estil dels menús i molts pensaren seriosament en un ressopó compensador.

S'havia dit que de xampany, única beguda del sopar, en tocava una ampolla i mitja per cap; però els comensals, potser tement que hi havia poc «coix!» per a tant líquid, foren més aviat prudents; massa prudents. Cap d'ells no arribà ni de molt a la taxa. Ningú no dugué posat més de cinc minuts seguits cap barret de paper, ni tocà gaires vegades cap trompeta, ni apedregà amb prou convicció els balladors amb unes *profiteroles* de paper. Perquè això, els romancets d'aquesta mena, sí que van abundar molt, amb íntima protesta dels que creuen que en un sopar el principal és el sopar i encara més no ésser víctima dels estralls de l'eixut.

Un sol comensal, un de sol, s'animà una mica — ningú no sap amb què —, i malgrat produir-se amb tota correcció, era mirat amb estupor. Uns quants empedernits d'ambdós sexes abandonaren aviat la sala i s'escamparen pels salonets del Círcol del Liceu, a jugar al bridge o al que fos.

Les proposicions de les persones de bona voluntat, que trobaven de tota inconveniència anar-se'n al llit essent només les tres, i després d'una festa com aquella, caigueren en el buit més espantós.

Les primeres clarors del dia no veieren cap vestit llarg ni cap smoking, ja curosament desats.

Casualitat o símbol?

El visitant que, pels seus pecats o els d'altri, ha d'anar a les oficines de la Societat General del Suro, situades, com totes les creacions cambonianes, al conegut immoble de la Via Laietana, troba una petita sorpresa: l'estoreta de davant de la porta ostenta tres creus gammades, vermella la del mig. Els jueus que hi tinguin interès, doncs, poden, amb qualsevol pretext, anar-s'hi a eixugar els peus.

Barrets especialitzats

El senyor Josep Irla i Bosch, comissari de la Generalitat a Girona, pertany a una d'aquelles famílies que han estat federals tota la vida. Encara que els atzars de la fortuna hagin fet que avui el senyor Irla sigui una personalitat de la política catalana, ell sempre ha mantingut el seu to popular i a Sant Feliu de Guíxols és una autoritat que serveix, àdhuc, per resoldre casos arriscats de família.

Aquest to popular del senyor Irla es veu fins i tot en la indumentària. Així, ell quan és a Sant Feliu, no li vingueu amb portar barret. Prefereix la gorra, simplement. Però fins i tot amb els barrets, li agrada tenir una certa jerarquia. Una vegada que els sense feina varen anar a casa seva per demanar uns subsidis, es trobaren que el senyor Irla era fora. Tanmateix, en el penjador de la casa hi havia la gorra per estar per Sant Feliu i un barret.

—Com és — va demanar un dels obrers — que essent fora a Barcelona, hi hagi el seu barret aquí?

—Oh — replicà un familiar —, és que aquest barret és el d'anar a Girona.

Causes i efectes

Tothom — per poc observador que sigui — haurà pogut constatar l'augment de volum corporal dels nostres homes representatius, vist aquells temps que no tenien la paella pel mànec.

Així Gassol, Aguadé, Casanelles, Escofet, Ventalló, Dencàs, Vàchier... Adhuc En Fontbernat, cosa lògica. Adhuc En Pere Comes, cosa illògica.

Lluhí i Vallescà, l'únic que resta igualment esprimatxat, potser més magre i tot que abans, deia:

—No sé què ho fa, perquè jo també assisteixo a tants banquets com els altres.

Un seu amic metge diagnostica:

—Es que tu no paeixes bé; pateixes de perenne indigestió governativa.

Els estralls de la ignorància

Josep M. Francès, a *La Humanitat* del darrer dissabte, arremet contra una frase faista en la qual va veure escrit el mot *vurguesia*, amb *v* baixa.

I, entre altres coses, diu: «Jo ja sé que als redactors de *La Humanitat* ens són negades moltes coses, entre elles el coneixement de la Gramàtica. Però com que els qui ens neguen això són quatre infeliços que no tenen millor cosa a fer, en prescindeixo i tiro endavant.»

Val a dir que aquesta sortida del redactor de *La Humanitat* — com veieu mancada d'argument i de serè raonament — és ben pròpia de la tònica rabassaire i fontbernatdesca.

Però, la sortida a part, el bo del cas és que hom parla contra aquest analfabetisme que fa escriure «burgesia» amb *v* baixa, quan en el mateix article, entre altres — com un «hi ha que veure-les» esgarrifós —, el propi autor escriu el mot *sabiduria* (que a més a més és un castellanisme) també amb la mateixa *ve* baixa objecte de fulminació.

Ja és ben cert que cap geperut no es veu el gep.

Relativitat

Un dels organitzadors de l'exposició de pintura catalana moderna, celebrada darrerament a l'Ateneu de Girona, hagué d'atendre les reclamacions indignades d'un gironí:

—Per què han exposat aquest quadro de... (ací el nom d'un pintor gairebé desconegut), que és tan dolent?

—Home — féu l'organitzador — i li sembla poc meritori el paper d'aquest pintor, que evita que el quadro més dolent de l'exposició sigui el d'algun pintor de fama?

ROBERT GERHARD

—N'en jetez plus!

(c) Ministerio de Cultura 2006

ESCALA DE LA MAR LLATINA

Els homes de Toulon a les Drassanes

Els *pompon rouge* han arribat. Acostumats a veure les Rambles i carrers cèntrics de la ciutat envaïts, entre la indiferència general, per la marineria anglesa i nordamericana tan poc comprensiva i tan estrangera a la nostra manera d'ésser i sentir, no hem pogut menys aquesta vegada d'experimentar una petita joia, que en podríem dir mediterrània, en veure entre nosaltres el ritme ciutadà incessant cap ací i cap allà d'aquesta alegria tan llatina, tan meridional i tumultuosa de l'uniforme i del tarannà xiroi dels mariners de França...

Els «gars de la marine» en un «bal musette»...

Llur indumentària té tot aquell colorit, tota aquell gràcia i aquell meridionalisme explosiu i marsellès de la gent que s'aplega al volt de Notre-Dame de la Garde, i un xic també del primitivisme, ingenuïtat i bonhomia tradicional dels pescadors de Bretanya. Són ben diferents aquests xicots de l'armada francesa, d'aquells marins esquerps i gairebé autòmates de les esquadres anglesa i americana que tan sovint visiten el nostre port amb llurs cuirassats com castells, amples com una illa i xatos com un bull-dog. Aquests no irradien aquesta simpatia que els també anomenats *cols bleus* esventen per les Rambles i pertot arreu on desembarquen, des del Golf de Lleó fins a la mar de Xina. Als nostres carrers, a les nostres Drassanes, al nostre caràcter llatí, escau molt millor el tumult blau i vermell, ple de companyonia i de franquesa, dels *matelots* de la República veïna, que aquells homes freds i ossuts de cara estendarditzada i pas mecanitzat, engolidors de rom, que acaben el dia amb unes zigazagues imponents o penjats al coll d'un company que els arrossega com un sac, i finalment van a parar de cap dintre la barcassa del seu vaixell com aquell que fos un sac d'ossamenta.

Un sol detall, una sola escena vista pel carrer aquests dies, demostra tota la gran popularitat i simpatia amb què la nostra ciutat acull l'esquadra de bandera blava, vermella i blanca. Una escena que no havíem vist mai quan ens visitaven els altres: uns nois de l'Aeronàutica Naval de Barcelona agafats braç sobre braç amb una colla de tripulants del *Foch* i del *Colbert* en plena *bordée* anant a cor pel carrer de l'Hospital i atacant torn per torn la *Marsellesa* i un himne mig de Riego, però que pel cas era igual ja que els Pirineus quedaven anullats de fet. Una tal escena espontània vista pels carrers diu i fa més per l'aproximació de dos països que cent pactes i cent jocs de diplomàcia.

Poques vegades els mariners de França han fet estada al nostre port. Recordem l'esquadra enviada aleshores de la nostra Exposició de Montjuïc. Llavors que el vell *Provence*, cuirassat d'avantguerra, presidí la flota d'un munt de torpediners de la seva esquadra els quals portaven noms de serps i d'animals de la jungla. Aquella vegada passaren per la coberta del *Provence* a saludar l'almirall i el general Gouraud que l'acompanyava, uns personatges gairebé històrics, perquè sense saber-ho eren els últims sabres i les últimes casaques de la monarquia: Primo de Rivera, Foronda, baró de Viver, comte de Montseny i altres comparses de l'època; els quals avui ja fan tuf d'arnats.

Després, de temps en temps, un vaixell sense importància ha fet estada a la rada del nostre port, per una nit o unes hores solament. Un grup de gorres virolades s'han esbullat per la Porta de Santa Madrona, el temps just de posar un peu a terra, brevíssim i res més. Aquests dies per primera vegada després de l'Exposició, els marins de França han desembarcat en una glopada de quatre mil. Vénen de fer diverses escales més útils que agradables i en baixar a Barcelona s'han trobat com el peix a l'aigua.

En posar el primer peu a terra ja han tingut la impressió que aquesta serà una escala moguda. De les bones. Encara no han tingut temps de trepitjar l'empedrat del moll que uns homes amb gorres d'intèrpret i amb cara de bidells de l'Institut, els han omplert les butxaques de targes variades de tots tamanys. Des del format bitllet de tramvia que diu: *Madame Albina, Palais de Venus* amb detall del carrer, número i pla de la situació de la casa amb relació amb les Rambles i els molls, fins al tamany comercial del Perpignan Bar: *On dine, on soupe, on rit, on danse.* Aquesta és la primera benvinguda plena l'optimisme que rep la marineria francesa en tocar al nostre port.

Vegeu-los encuriosits, marxosos, interessats, mirant aparadors, entusiasmar-se amb una femella que passa, o assaborir una *fine* de Xereç de la Frontera i discutir davant d'un mostrador si aquest conyac és millor que el de Charente o és l'altre que li pega. El *matelot* de França assaboreix. L'anglès i el ianqui engoleixen. Sigui en vi, dones o passejades, un frueix i l'altre bat rècords, perquè aquesta és, precisament, la mentalitat pròpia de cada u.

Un americà puja al Tibidabo i en torna en un temps justíssim per poder dir en arribar al *capital ship* que en aquell turó que es veu allà dalt, hi ha estat a peu o en tramvia i n'ha tornat en mitja hora. Un francès s'ha estimat més vorejar les Rambles, deixar-se ofendre pels seus ocells, fullejar els llibres de Santa Madrona i encantar-se pertot arreu. Aquest fa de badoc, que és allò més agradable i instructiu que es pot fer a l'arribada a un port d'escala. El mariner francès dóna voltes i més voltes i en arribar al carrer de Sant Ramon cantonada a Barbarà i veure totes les voreres plenes de gent parada, a peu dret, amb les mans plegades al darrera, com si esperessin alguna cosa, també s'hi queda per veure què passa. En fi, ha procurat fer de barceloní i amarar-se de la flaire de la ciutat. El mariner llatí quan baixa a terra descobreix el món. Del que observa pel carrer n'extreu deduccions com el viatjant que es fa una idea dels estadants d'un hotel per mitjà de l'estudi dels parells de sabates que reposen de nits davant les portes de les cambres.

Després d'haver ben aprofitat i esgotat el temps de les hores lliures, la massa dòcil del vaixell que els espera els absorbirà de nou amb el seu ritme de caserna marinera, la seva calma de pau i el seu horari rigorós assenyalat per l'esgallimpada en l'aire d'un toc de corneta cristallí i el pujar i baixar de la bandera. Mentre duri l'escala les tornades a bord les farà amb certa recança, però el dia que es facin a la mar no en sentirà cap tristesa. La mar per aquests homes és un opi més fort que totes les habituds i plaers d'escala.

Aquests nois de la borla vermella damunt la gorra, tornaran a Toulon o a Brest, explicaran allò que hauran vist de Barcelona i donaran una idea a llurs mares o a llurs *poules* del port on han fet escala, mentre que els altres quan arriben a casa seva no recorden més que la quantitat de litres consumits i els espectacles que han donat a la Plaça del Teatre. Els mariners nòrdics tot i estant en terra ferma, van sempre a bord d'alguna cosa.

A Toulon, els nostres hostes d'aquests dies tenen un barri exclusiu per a les hores d'esbarjo. Es diu el *quartier du Chapeau-Rouge*. Està tot entretallat de carrers foscos, estrets i ploraners que van a morir al peu dels molls. En aquests carrers, casa sí i casa també, hi ha uns fanals grocs, vermells o verds, d'estils variats, penjats al damunt dels cancells de les portes, els quals illuminen un número de gros tamany que de vegades també és lluminós i unes vidrieres de colors llampants en les finestres i èn les portes, en les quals hi ha uns decorats al foc representant deesses i nimfes d'una candor pictòrica i decorativa de sagristà esgarriat. Sobre el vidre dels fanals i de les finestres apareix el nom de cada casa. Uns noms enternidors d'una poesia i d'un sentimentalisme que fan olor d'aigua de colònia barata i de pols de talc barrejats amb farina de llinosa: *Clair de Lune, Les Sirènes, Mireille, Le Flamboyant*, etc. No és estrany doncs, que una vegada a la Porta de la Pau els homes de Toulon busquin el seu barri d'esbarjo. I el trobin. La Porta de Santa Madrona els acull amb uns braços ben oberts. Cap al capvespre una cua de colls blaus i pitreres ratllades davant els similars dels *Clairs de Lune* de les nostres Drassanes us cridarà l'atenció, perquè creua de banda a banda del carrer o s'allargassa com una serp vista sota mil augments, per damunt de la voravia. Una dona dintre de cada portal té cura de deixar-los entrar d'un a un, a mesura que, també d'un a un, van sortint-ne. De tant en tant amb una veu de catacumba els diu: *Otro más.* I la cua avança un pas. Mentre la gent s'impacienta i es sent algun crit de pur sabor marsellès, aquell carrer de les Drassanes pren un caire únic de nit de port dels més autèntics i substanciosos que a la nostra ciutat es puguin veure.

El mariner francès no és pas abstemi en qüestió de beguda. Deixar creure el contrari seria ofendre'l. Precisament és dels que creuen que l'aigua serveix per rentar-se i que existeix algun desaprensiu que se la beu. Però coneix el sentit de la mesura i més en port estranger.

Hem tingut ocasió d'assistir a una escena força significativa. Primeres hores de la nit. Interior d'un *bal musette* de les Drassanes. La *bordée* bat el plè. El *pinard* o vi de sis ho inunda tot. Empentes, crits i suor. Soroll de vidre que es trenca. Fum de pipa i tabac negre. Borles vermelles que s'agiten... Qui pogués ésser un René Clair per treure'n tota la gràcia d'aquest ambient de nit d'escala... De sobte el ball para. Què passa? Heus ací un bretó que ha arribat a la bullida. El cervell li giravolta. L'excitació s'exterioritza. Pren la gorra i la llença a terra junt amb l'espetec d'un jurament. Intenta treure's la brusa del coll blau. La gent ensuma l'espectacle i es disposa a fer el rotllo. Els músics, sota un toc de timbre en funcions d'alarma que l'amo des de darrera del taulell ha disposat, ataquen amb una fúria inusitada el pas-doble del Gallito amb un devessall de bombo i de platets, per simular sota el soroll atorrollador de la caixa i del metall una normalitat mal parada. Els companys del bretó s'arremolinen i es sent una veu que diu, imposant-se al desgavell: *Tu vas être le deshonneur de la Marine!* El bretó amb la brusa mig enfora ha parat en sec. Ha sentit un mot seguit d'un altre... Deshonor de la Marina. La reacció produïda per aquests mots màgics venç la bullida desbordada. S'enfunda de nou dins la brusa marinera, replega la gorra i aleshores com que no es troba equilibrat s'agafa al coll d'un company per tal d'evitar una zigazaga grotesca i fa signe de partir. Quatre l'acompanyen. Tots se'n van plens de normalitat i correcció navegant en la bonança d'un endemà de tempesta quan el cel es torna blau.

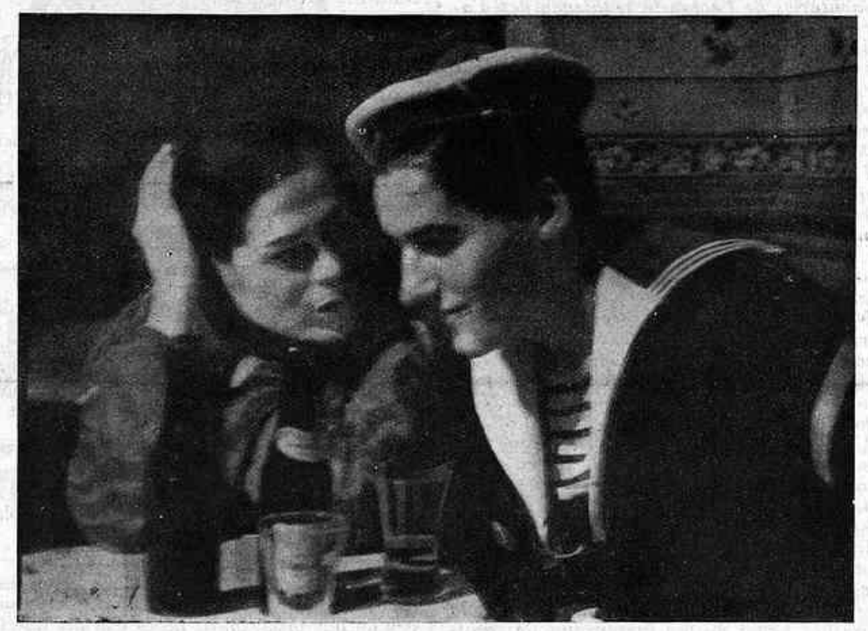

...i en companyies...

Barrejats amb l'onada dels desembarcats, hem ensopegat amb un *quartier-maître*, que, com el sergent dels exèrcits de terra, és el tipus més interessant de tots els graduats. Es un veterà de l'esquadra. Té un tic que li belluga el nas en un arrònçament automàtic a cada tres paraules. Té la cara vermella dels freds, el sol i la salabror de l'aigua. Té l'aspecte d'aquells mariners de naixença, de professió i de cor que el dia que els jubilen es moren de la pena de no veure més els núvols de l'Atlàntic i les cintes de colors fosforescents de la mar apaivagada. D'aquells que quan són vells i retirats, com els nostres pescadors del Maresma, van a fumar la seva tristesa en una pipa ben aquilotada a l'ombra d'una barca amb l'esguard de desconsol-fit a l'horitzó. D'aquells que no parlen més que de borrasques, tempestats, vents que tenen nom de tro i jeroglífics d'estrelles. El nostre home és dels que no es consolaran mai de viure sobre terra.

Té uns ulls grisos, desmesuradament oberts. Sembla talment com si acabés de veure un d'aquells esclats dels *shrapnells* que aixecaven de l'aigua un fantasma d'escuma blanquinosa, que feia dilatar les pupilles i eren signe de molt mal presagi...

L'alcohol li fa sortir el patriotisme a flor de pell com nenúfars damunt de l'aigua. Ens parla de Jean Bart el corsari i de la seva gloriosa família, que tan assenyalats serveis prestaren a França en els mars del Nord sota Lluís XIV, de Du Guay Trouin i d'un munt d'herois i coses més, i vetaquí que dels corsaris i filibusters, a través del temps i de la història, anem a parar al tractat de Versalles i als acords de Washington...

Ja la ballem. Els *Deutschland*, aquells terribles cuirassats dits de butxaca, són la preocupació del nostre home. «Els *Deutschland* — ens diu — són la trampa del tractat de Versailles. — Voleu dir? — Sí, senyor. Vull dir que amb tres vaixells de 10,000 tones i amb canons que poden llençar projectils de 303 quilos de pes a vint-i-set quilòmetres de distància, Alemanya pot fer encara molt d'estrall damunt la mar... — I França — interroguem — de què disposa? — França no dorm i aviat llançarà un *Dunkerque* les condicions i armament del qual podran inspirar el respecte a dos *Deutschland* alhora.»

Aquest home parlava del *Dunquerke* com si ell fos la mare que l'hagués d'engendrar. El mariner sempre estima el seu vaixell amb una mena de sensualitat inconfessada, però en el cas del *Dunkerque* és diferent, ja que és com si es tractés del vaixell comú a tots els marins de França. La inquietud, l'interès que senten pel futur nou cuirassat els fa solidaris a tots pel lligam patriòtic, a desgrat de la veneració que cada home sent localitzada en la unitat on serveix.

—*Remarquez... Remarquez* — ens diu el nostre pintoresc interlocutor en un to de confidència transcendent —, el nou cuirassat tindrà un tonatge de 26,500 tones, podrà desenrotllar trenta nusos com el més lleuger dels creuers, anirà protegit i cuirassat com el *Nelson* anglès, portarà sis aparells de caça al seu damunt i anirà armat de vuit canons de 33 cm., els quals podran disparar projectils de 350 quilos i foradar qualsevol cosa a quaranta quilòmetres de distància...

—Així de què us queixeu? — insinuem...

—Que desgraciadament de *Dunkerques* de moment només n'hi haurà un. Es clar que ell sol podrà plantar cara a dos *Deutschland* alhora, ja us ho he dit, però per a fer front al tercer d'aquests cuirassats de butxaca no en tenim cap més i potser Alemanya en lliurarà d'altres. Encara que diuen que la pau està assegurada per deu anys, França ha de construïr cuirassats. El cuirassat modern ha d'ésser l'espina dorsal de tota flota i França en aquest cas, sobre el mar, es troba sense espinada.

—I els altres vaixells que teniu?...

El nostre home ens dóna una manotada sobre l'espatlla i ens diu a cau d'orella, mig trist, mig resignat: «*Le reste, mon ami, le reste est en fer blanc!* I essent de llauna no tenen, per ara, més arma que la velocitat per emprar-la a burlar el foc.»

«No hi fa res — digué l'entusiasta de corsaris —. *Trinquons quand même!...*», i els vasos fern un dring de pau i de benvinguda que semblà una campanada...

* * *

Dintre d'uns dies, quan el pal de la gran torre enfili el ritme de la lluna com una batuta gegantina, quan els remolins d'escuma i aigua remoguda deixin una catifa blanquinosa sobre la Mediterrània i la punta del vaixell rompi les ones, potser més d'un mariner de gorra virolada sentirà un bri d'enyorança d'aquesta darrera escala.

Qui sap si, mentre per damunt de les torres i canons passin núvols o llampecs i en un recó d'una cabina caiguin fulls de calendari, una mà de puny engalonat d'un Paul Chack o d'un Farrère traçarà un capítol de memòries... Capítol d'una escala a Barcelona. Potser de bons records. Potser de desilusió de no haver vist l'*Andalouse au sein bruni* que va crear el poeta.

J. E. BARTRINA

(*Fotos Torrents i Barnapress*)

...i llocs no tan confessables

L'APERITIV

Arquíloc. — Una bona conferència és de les coses més gustoses i més delicades que es poden tastar en aquest món de misèries. I precisament una bona conferència resulta un plat tan atractiu, perquè en general les conferències que s'engeguen en aquestes càtedres i davant d'aquesta aigua amb bolado deixada de la mà de Déu, acostumen a ésser unes llaunes opulents o unes sonsònies descoloridades. Estem avesats que ens vinguin grans arqueòlegs, grans humanistes i grans saltimbanquis amb aquella tristesa de puré de pèsols que els entela les ulleres i dóna a llur veu i a llurs bigotis la qualitat pètria, grisa i ensopida que un hom descobreix en els sarcòfags. Al Conferència Club, que és allí on es serveixen les conferències més brillants i més acreditades de Barcelona, moltes vegades he pogut observar en el maquillatge de les senyores el to verdós d'una bilis justificada davant d'allò que podríem dir-ne una estafada de caràcter científic.

Però quan una bona conferència—*rara avis* dintre el galliner de la pedanteria internacional—es produeix davant d'un públic ben alimentat i ben administrat, fins les senyores que viuen als núvols i tenen els conceptes més personals i més lluny d'osques sobre la retòrica del conferenciant, encara que no pesquin tota la submarina suggestió d'una bona conferència, no poden dissimular en el roig dels llavis aquell somriure de simpatia i aquella positiva tremolor de l'interès. I aquestes manifestacions són les que es varen produir dilluns amb la conferència de Carles Riba sobre la personalitat del poeta Arquíloc.

Cal fer constar, perquè la gent se n'assabenti, que a Barcelona esdevenen cada dia infinitat de coses rutinàries, banals o lamentables, però de tant en tant a Barcelona es produeixen fets d'una gràcia i d'una intelligència de gran to; fets que desgraciadament no es consignen com s'haurien de consignar, i dels quals la majoria dels ciutadans ni se n'adonen. Doncs bé, un d'aquests fets de gran to, dels que positivament ens honoren, va ésser la conferència pronunciada per Carles Riba, en aquella sala del Ritz, que per cert té unes pèssimes condicions acústiques i unes pintures a la paret que li fan molt poc favor.

Carles Riba va fer oblidar les pintures i va omplir l'aire de clares sonoritats. Carles Riba va donar una conferència excellent, i si no fos que jo sóc molt amic de Carles Riba, i la bona amistat exclou les afirmacions solemnes i els mots superlatius, li diria que mai a la vida una conferència no m'havia produït tanta complexitat d'emoció i de suggestió, ni havia mai estat posseït d'una manera tan íntegra pel goig de seguir apassionadament una cursa de paraules.

Carles Riba ha trobat ja en la projecció del seu pensament un punt de justa maduresa. Té la malícia, l'habilitat i al mateix temps aquella punta de despreocupació — aquella manca de por, podríem dir — de l'home que camina sobre segur. Carles Riba, com una glàndula ben afinada, converteix tot el seu enorme bagatge d'estudi, de contemplació i de meditació, en un límpid i personalíssim material humà, en alguna cosa que en realitat potser no és res més que poesia autèntica. Es per això que Riba conferenciant i professor, i fins amb el plec de professor, en exposar l'època, la vida i l'obra d'Arquíloc no va servir un mosaic de cultura, ben dosificat ni graciosament distribuït, com hauria fet un excellent humanista o un professor ben equipat, sinó que Riba — poeta per damunt de tot — va donar del poeta Arquíloc una visió nerviosa, gairebé palpable, com si l'hagués anat a caçar de viu en viu i hagués extret d'unes cendres impossibles, el desarrapat, el lamentable i el meravellós Arquíloc amb les dents encara calentes d'una poesia que va explotar fa dos mil sis-cents anys.

Nosaltres coneixíem d'Arquíloc una efígie glaçada per la fredor de les històries; potser la cosa més suggestiva que se'ns havia dit d'ell, era el famós hexàmetre d'Horaci en el qual es fa constar que la pròpia ràbia d'Arquíloc va armar la seva cançó; ara, després d'haver assistit a la conferència de Carles Riba, podem dir que el món d'Arquíloc, que el seu paisatge moral, que les seves limitacions, que el seu descordat orgull, que la viva i lluminosa ferocitat de les seves paraules, que tot l'essencial i l'accidental de la figura d'Arquíloc, resten incorporats al nostre món. Arquíloc evocat per Carles Riba és un personatge viu del qual ja no podem prescindir i que fatalment una hora o altra vindrà a visitar-nos en les nostres meditacions.

Tan ajustada d'intensitat va ésser l'explicació de Carles Riba, que jo em penso que moltes senyores de les que l'escoltaven, les quals naturalment no sabien qui era Arquíloc, ni els feia cap falta, la nit després de la conferència, el deurien somiar i el deurien veure recitant i cantant amb la llengua plena de pebre i amb els ulls injectats, etzibant una mena de malediccions de gitano sublim, i acorralant amb penjaments i calúmnies al que no l'havia volgut acceptar per gendre, fins a l'extrem que el pobre home no va tenir més remei que passar-se un llaç escorredor per la nou del coll.

Carles Riba, en fer viure d'aquesta manera tan persuasiva un món llunyà, mort i enterrat set-cents anys abans que Jesucrist vingués a la terra, no s'ha valgut de cap trampa teatral, ni de cap secret de màgia; ha seguit el camí marcat pels fragments de l'obra poètica d'Arquíloc, i s'hi ha anat deturant per plantar al marge del camí del seu discurs les plantes més selectes del seu humor, de la seva malícia, de la seva pietat o del seu entusiasme. I tot això ha estat mesurat per uns pulmons i per una veu i un gest, més propis de la tebior d'una taula confidencial que de les teranyines d'una càtedra, i ha estat dit amb una personalíssima gràcia, que avui Carles Riba sap administrar d'una manera perfecta, i que consisteix a fregar una mica amb paper de vidre — com les casaques de Brummel — els conceptes més controlats i les paraules triades amb el gust més exigent.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

CAMISERIA FITO BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

AFISA
ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIUS
LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006

PAIS VALENCIA

La pobra taronja

En un poble de la plana valenciana han aparegut uns cartells que diuen així: POSIBLE ORIENTACIÓN DEL PROBLEMA NARANJERO, i tot seguit un avantprojecte de bases per a ésser discutides, finant amb una crida d'una angoixa terrible. Es un crit desesperat, esgarrifós, que la majoria no ha comprès, no ha volgut oir, o ha deixat que es podreixi entre munts de taronges. Diu així: «¡COSECHEROS DE NARANJA! *El desastre de ahora es la vanguardia de otros que van dibujándose amenazadores con grave peligro para la economía de esta zona naranjera y el bienestar de nuestros hogares. Si no queréis sucumbir pues ante la tremenda hecatombe que se nos avecina, despojaos de esa apatía que ha hecho presa en nuestra voluntad y acudid decididos a prestar vuestra cooperación personal a la* ASAMBLEA NARANJERA.»

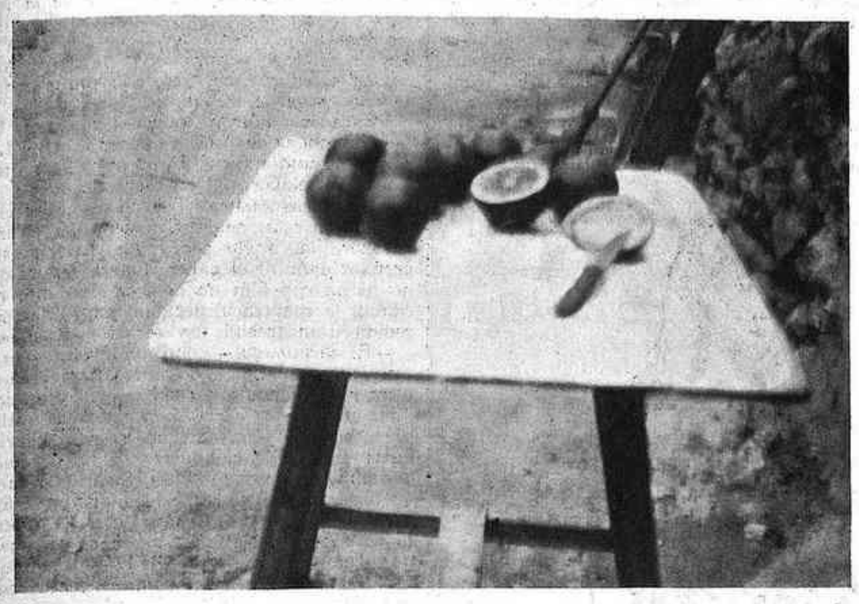

Natura morta... i tan morta (Foto Pallarès)

El drama, doncs, existeix. I existeix amb una amplada i una fondària horrible que arriba fins el moll dels ossos, i es planyen en castellà. No s'han adonat encara que els problemes valencians s'han de resoldre en valencià; somien si pensen que la solució ha de venir de Madrid. Pobrets, encara no s'han desenganyat.

La malaltia que pateix aquest problema és molt llarga i ve ja de fa molts anys: les bones temporades, els enormes guanys, feren que tothom plantés tarongers i sense preocupar-se de res més que de collir i vendre.

De sobte vingué el crac, la tragèdia es presentà a l'horta: darrera una gelada, una altra i tota la producció perduda... perduda per ai desgraciat anglès, francès, alemany o txecoslovac que anava a la tenda o al mercat a comprar fruita de València xuclantse els dits de gust, i allí li encolomaven un espart en forma de taronja. Un robatori escandalós; i darrera un any, un altre. I és clar, l'anglès, el francès, l'alemany i el txecoslovac, farts de pagar gat per llebre, han dit prou, i no hi ha qui compri una taronja.

La poca-vergonya del llaurador, l'estafada contínua, les malalties — taqueta, caragol — i les gelades han portat aquest estat de coses. Us espantaríeu de saber la quantitat de milers de tones de taronja gelada que s'han tret d'ací.

Junt a això, l'individualisme més fastigós: cada u va per la seva. El propietari s'està tranquil a casa i espera entre tasses de café exprés, puntes de cigar i algun que altre tomb per la marjal del *Farrell*, les fanecades a *Teixida*, o el tros al *Camí fondo*, que el fruit maduri. Un bon dia, el corredor, home entès en la matèria que alfarrassa els milers de taronges que té un hort sense marrar, va a trobar-lo a la Societat o a casa seva; ha cercat comprador per a tal partida i donen tant, discuteixen el preu — hi ha hagut any que s'ha pagat a 14 i a 18 duros el miler — fins que ve l'*arreglo*.

Una vegada fet això, el propietari només ha de cobrar... cobrar quan li paguen, perquè tots els anys hi ha *comprador* que després de collir desapareix amb el fruit i els diners. El comprador o comerciant honrat — el que paga — carrega amb totes les despeses.

Es alegre veure a les tardes tornar de l'horta als magatzems els treballadors i els carros carregats de fruita; els *caps de quadrilla* donen les darreres ordres per a l'altre dia, i les *collidores*, en colles, s'escampen pel poble armant gatzara i ficant-se amb tothom; és la luxúria d'aquest sol i d'aquesta horta que se'ls ha cargolat cuixes amunt.

Si goig dóna veure el fruit a l'arbre, més us en donaria veure les montonades que els carros, curulls de taronges, van fent als magatzems. Aquí unes dones fan la tria i les classifiquen en munts pel tamany i classe: *quarta o menuda, tercera o comercial, segona, primera, floreta* i *bombo*; es netegen, els hi treuen llustre, les millors s'empaperen i s'encaixen. Ara tot això es fa a màquina.

Les que s'exporten en tren van en vagons a orri; les dels vaixells a l'estranger, en caixes; una mitja caixa porta de 200 a 300 taronges.

Però ara ve el bo. Una vegada la taronja surt del magatzem cap a l'estranger, ve el desastre per manca d'organització comercial.

A Anglaterra es ven a subhasta, allí al moll de desembarc es fan lots de caixes que es donen al millor postor. Alemanya i altres països venen a comissió, un tant per cent determinat.

El negoci és rodó: les cases estrangeres van rebent les caixes amb les mans llevades, venen com poden—totes les despeses: nòlits, duana, etc., etc., van a càrrec del pobre valencià —, descompten despeses i paguen el que volen, sense miraments, sense consciència. Anglaterra fa pagar 3 xílings i 6 penics d'entrada per caixa, o sigui 7 pessetes, per un terç de miler. Es clar, com que es guanyaven tants diners, qui es preocupava d'una pesseta dalt o baix?

Ara és quan desperten del somni d'or. Ara que ja han vist amb els seus ulls i han palpat amb les seves mans les set vaques mortes de gana que pasturaven per aquesta horta, brandant l'esquellot que sembla que toqui a mort.

Mentre nosaltres exportàvem taronja gelada, taronja mig podrida, Itàlia, Africa, Asia (no parlem de Califòrnia, que és lluny) han millorat el fruit i han aconseguit per fi conquistar els nostres mercats que tan malament hem tractat.

I el remei a aquest mal esperen alguns badocs que vingui de Madrid, com ara donant a l'exportador 9 pessetes per caixa, i el pobre llaurador sol, amb la taronja gelada a l'arbre, venent-la per no-res per no perdre-ho tot, mentre qui no exposa fa l'agost; i sense un polític valencià als escons del Congrés capaç de defensar la riquesa que ha creat l'individu que li dóna el vot.

El mal té remei, si no es torna a enganyar el comprador, produint molt i molt bo i organitzant-se de cara a Europa — fixeu-vos bé: de cara a Europa — i no tornant a travessar aqueixa paramera castellana per a anar a Madrid gorra en mà com uns colonials d'onzena classe.

ENRIC SOLER GODES

Mirant a fora

La Conferència Econòmica

La Conferència Econòmica de Londres ha debutat com la del Desarmament de Ginebra. Els delegats s'han reunit, s'ha vist que era molt difícil posar-se d'acord, i s'ha passat la feina als experts que pullulen per les subcomissions.

Mentrestant, els anglesos han organitzat un programa de grans recepcions tan carregat, que pocs delegats el podran resistir.

Aquesta Conferència té caràcters molt espectaculars. Entre els seixanta-sis països invitats, n'hi ha com Hedjaz, Irac, India, Abissínia, que han tramès com a delegats representants de l'alta noblesa, ells i llur seguici pintorescament abillats. Un dels delegats deia:

—Només falta que els rajàs duguin elefants i esclaus. Però abans que s'acabi la Conferència, hi haurà temps de completar aquests detalls.

Un tàndem

Quan von Papen era canceller d'Alemanya, es posava la mà al pit i es declarava pacifista i amic de França. Un cop ja no ha estat canceller, ha dit coses tan bones com aquell discurs en el qual declarava que tot alemany digne d'aquest nom havia de trobar vergonyós morir al llit.

Abans d'ésser canceller, Hitler ha passat anys pronunciant discursos arborats de bellicositat. Un cop ha arribat a canceller, un simple missatge de Roosevelt ha bastat per convertir-lo en pacifista.

Hitler i von Papen es canvien els papers. Per torn, el que parla en nom de l'Alemanya oficial, és moderat; el que parla en nom del poble, és exaltat.

Una forma de «chantage»

Se l'ha empescada el Dr. Wagener, comissari d'Economia del Reich, que ha trobat la gran solució de proposar l'amnistia dels empresonats polítics, sota la condició que subscriguin — sobretot els posseïdors de títols estrangers—a un empréstit interior, destinat a remeiar l'atur forçós.

Entre això i la pensada genial del doctor Schacht, de suspendre tot pagament a l'estranger, després de la incautació dels fons dels sindicats i altres jugades per l'estil, el Tercer Reich podrà declarar una fallida d'aquelles tan remunératives.

«Phi-Phi»

Quan, l'endemà de l'armistici, s'estrenà Phi-Phi, *aquesta opereta tan coneguda, que ara s'ha repres a París, fou un fracàs memorable. Al cap de poc, representada en un altre teatre, fou un èxit dels que fan època, que portà sort a tothom.*

Un dels autors, modest buròcrata, arribà a director de teatre; un altre, viu de renda; Blanche Montel, que recitava el pròleg, avui és una vedette *célebre; l'escenògraf, un desconegut que acceptà el deu per cent de la recaptació, arribà a cobrar 280,000 francs en un any.*

Només a Yvonne Vallée Phi-Phi *no dugué sort... Es casà amb Maurice Chevalier.*

No ve d'un

Ha corregut per tot el món la famosa aventura del quartet Poulet, que, havent anat a donar un concert a l'ambaixada de França a Berna, fou regraciat per la senyora de l'ambaixador en aquests termes:

—Us felicito, i espero que tornareu l'any que ve i que la vostra petita orquestra augmentarà de pressa.

De tant córrer de boca en boca i pels diaris, la historieta tornà al seu lloc d'origen, a l'ambaixadora, la qual se'n queixà en aquests termes:

—No sóc tan ignorant com això. Ja sé que un quartet només es compon de cinc o sis instruments.

Lady Owen

Lady Owen publica les seves Memòries, entre la curiositat indignada dels anglesos. Lady Owen és aquella senyora que, havent disparat un revòlver contra el seu amant, fou condemnada a cinc anys de presó, i indultada al cap de trenta mesos. El seu marit li deixà una gran fortuna; era un bonatxàs. «Només em va contrariar una vegada — deia ella —: quan li vaig demanar per divorciar-me.»

Aquestes Memòries d'una vida tan poc interessant i tan poca-solta com la de lady Owen, que a més a més fan l'efecte d'estar plenes de falsedats, proven una vegada més que el paper ho aguanta tot.

La unió russo-polonesa i l'equilibri europeu

Tots els segles han tingut les seves penes. Però les d'aquest en què vivim semblen interminables. Certament, la guerra que ha ensagnat Europa des de 1914 a 1918 ha capgirat massa factors materials i morals perquè es pugui fàcilment tornar al ritme normal de la vida que fou trencat per aquell gran flagell.

La repercussió dels tràgics esdeveniments persisteix encara, si es judica per la política internacional contemporània. Es vol amagar sota una aparença tranquillitzadora una realitat turbulenta. Aquella pacificació dels ànims que és indispensable per a reconstruir tot el que la guerra destruí, encara no existeix, i qui sap si existirà mai. Certs odis que s'han mantingut — i àdhuc augmentat — a través dels segles, deguts a raons de raça i, més sovint, a oposició d'interessos, no es poden extingir per l'obra d'uns quants homes de bona voluntat reunits a les ribes del llac de Leman o del riu Tàmesis.

La tàctica diplomàtica, la *finasserie* tan usada, poden dissimular els sentiments íntims, però no els destrueixen, i apareixen amb tota llur força quan és el moment de les decisions. Ho confirma el que ha ocorregut aquests dies a la Conferència de Londres. Seixanta-sis països s'hi han reunit — Panamà ha declarat que preferia donar als sense feina els diners que costaria trametre una delegació a Londres — provant de realitzar un esforç collectiu per tal d'atenuar les enormes proporcions de la crisi econòmica, la qual no és deguda a un canvi en la potencialitat econòmica efectiva del món, sinó a la seva mala distribució, agreujada encara pels egoismes nacionalistes i capitalistes.

A part les divergències, aparents o ocultes, que s'han manifestat en les discussions generals i en les tasques de les dues Comissions instituïdes, l'econòmica i la financera, hem vist el cap de la delegació alemanya, Hugenberg, presentar un memoràndum reivindicant les colònies perdudes. Hitler, que fa poc s'ha vestit de pacifista, ha reclamat a Berlín el ministre que ha presentat el memoràndum — que és el cap d'aquell Casc d'Acer que no té altre objectiu que la revenja militar — tirant-li en cara d'haver obrat pel seu compte. Però el gest de Hugenberg, així i tot, no pot deixar d'ésser considerat força significatiu.

* * *

Aversions de raça i interessos més o menys confessables tenen el món dividit potser més encara que en temps passats. Si no fos això, l'obra nobilíssima de la Societat de les Nacions s'hauria desenrotllat en ben diferents condicions i hauria aconseguit ben altres resultats, i els esforços d'aquell apòstol de la pau que fou Briand no haurien quedat gairebé sense efecte.

La deplorable desconfiança, que ha anat en augment, envers l'organisme ginebrí, ha empès alguns països a concertar pactes i aliances — el nom és diferent per bé que la cosa sigui idèntica —, que, encara que es digui que estan dintre el marc de la Societat de les Nacions, representen agrupacions en contrast amb l'esperit i la lletra del seu pacte fonamental. L'últim exemple d'aquesta mena ens l'ha donat el dit «pacte de Roma» (tot i que no és més que la còpia del contraprojecte redactat per Daladier i Paul-Boncour), el qual hauria d'unir en un sol grup quatre nacions, d'interessos desiguals i de psicologies diferents. Ja s'ha vist quina conducta ha seguit Alemanya tot just rubricat el pacte, i com prepara per al 26 de juliol, sota la direcció personal de Hitler, una colossal manifestació en tot el país, com a protesta contra el tractat de Versailles.

Pilsudski

Els tractats no són eterns, diu Mussolini. Sí, és veritat. Però són eterns els drets dels pobles; són eternes les fronteres naturals, traçades per la història i l'etnografia, i voler-les violar per la força, com tan sovint s'ha fet, ja no hauria d'ésser possible en els temps actuals, en que es considera indiscutible l'autodecisió dels pobles, sobre la qual s'inspira el tractat de Versailles.

* * *

Entremig del garbuix de les discussions ginebrines i el cercle viciós de les Conferències que es subsegueixen sense interrupció, encara s'és lluny de trobar una línia que pugui ésser seguida i dur a un canvi de situació.

Una excepció curiosa ens és donada per la política del goern povlonès. Tothom sap que Zaleski fou un dels més actius constructors de la S. de les N., i, en conseqüència, Polònia contribuí en gran manera a la seva consolidació. El seu successor, el coronel Bek, home previsor, ha iniciat a Varsòvia una política internacional de llarg abast, la que pertoca a una gran potència, com ha estat classificada Polònia pel tractat de Versailles. I com a primera cosa, Bek ha treballat en un acostament a Rússia.

Una vegada, a Sant Petersburg, els generals del tsar donaven compte a llur senyor de les matances efectuades a l'actual capital de la República Polonesa amb aquestes paraules: «Senyor, l'ordre regna a Varsòvia.» D'aleshores ençà han canviat molt les coses. Els motius que dividien els dos països han desaparegut, i el govern polonès, allargant la mà als homes del govern rus, ha fet un gest d'un gran valor històric, ja que constitueix un principi de reconstrucció d'aquell equilibri europeu la manca del qual s'ha fet sentir tant i que pot contribuir a mantenir la pau tant o més que una Conferència del Desarmament.

Roma i Londres, excloent Polònia i Rússia del pacte, han comès un error gravíssim, les conseqüències del qual potser veurem aviat. Al Quai d'Orsay miren més lluny que al Palazzo Chigi, que fa una política basada en l'orgull nacional, i hi veuen més enllà que Mac Donald i John Simon, que, contràriament a les tradicions angleses, segueixen unes directives reaccionàries. Al Quai d'Orsay no volen trencar els lligams que uneixen França i Polònia, i se'n volen estrènyer de nous amb Moscú.

En conseqüència, es dibuixa una situació europea amb la formació d'un bloc de quatre potències, que no se sap quin resultat podrà donar, però que allunya Varsòvia i Moscú de Roma i de Londres, i, d'altra banda, es constitueix una unió russo-japonesa, amb lligams més o menys directes amb París, a la qual s'afegiran la Petita Entesa i els altres Estats que integren el «bloc dels set».

La gran importància de la represa de la influència russa en la situació europea — obra mestra de la política polonesa — és fàcilment comprensible. Basti dir només que el perill d'un conflicte originat per la revisió dels tractats i la rectificació de les fronteres, si no ha estat eliminat, almenys s'ha allunyat.

Essent preponderant la nova constel·lació europea sobre l'altra — la revisionista —, pot exercir una acció decisiva quant al respecte dels tractats de pau, evitant així que es pugui arribar a aquells estats de tensió predecessors dels conflictes.

Naturalment, el tractat de Rapallo, que uneix Rússia i Alemanya, ha vingut a ésser neutralitzat pels nous compromisos contrets pel govern rus.

A Berlín i a Roma no deuen haver vist amb gens de gust la conclusió del tractat russo-polonès, principi d'una possible unió eslava, i que paralitza els bellicosos projectes dels dos feixismes.

TIGGIS

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: **també:** Viatges individuals a **preu fet,** Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de noces: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del **70 %** que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

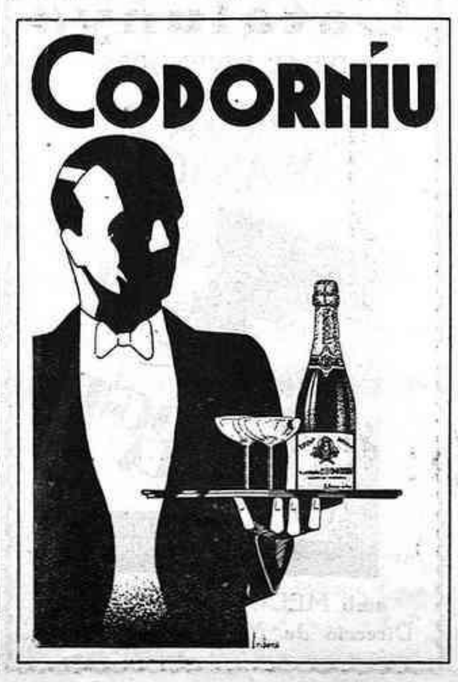

CONTINENTAL

Claris, 5. - Telèfon 19763

BARCELONA

Balneari de Cardó

(Provincia de Tarragona)

Altura: 650 metres sobre el nivell del mar

Temporada oficial: 15 de juny al 30 setembre

Prodigiosos aigües, les més nitrogenades i arsenicals d'Espanya.

Malalties dels bronquis, pell, budells, neurosis i diabetis.

Estació ideal dels infants.

Situació meravellosa, clima sec, establiment rodejat de bosc.

Pensió completa des de 15 pessetes.

Habitacions des de 4 pessetes.

Xalets per a famílies.

REFERÈNCIES:

S. Samsó, Petxina, 3, pral.-Telèfon 18235

Farmàcia Garreta, Rambla Catalunya, 89

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

LES ESTRENES

Dos films, dues actrius

Waldemar George està furiós contra el cinema americà. L'acusa d'haver influït desfavorablement sobre la nostra apreciació de la bellesa femenina. El cinema americà ha imposat un tipus de beutat femenina que ha d'aparèixer inferior a tota persona preocupada abans que res de categories morals. «Aquest tipus—diu W. George—afalaga els instints bestials de l'home. D'una bellesa fàcil i popular, encara que afinada, polida, aquesta dona ha perdut tot caràcter moral. Producte d'una civilització exclusivament urbana, l'americana, tal com ens la presenta la indústria del film, és, en tota l'acceptació del mot, una dona fabricada en sèrie.»

Es difícil de no reconèixer la raó que assisteix a l'autor de *Profits et pertes de l'art contemporain*, en el que fa referència a aquell tipus de noia anglo-saxona estandarditzada, servida pel cinema en sèrie. Animes a flor de pell, rostres graciosos, cossos que s'ajusten als patrons mètrics dels juristes en la matèria, noies que reuneixen les característiques fotogèniques capaces de servir d'imatges cinematogràfiques, imatges fugisseres superficials, que no volen sinó captar fàcilment l'ull de l'espectador. Però, en canvi, no podem estendre aquestes remarques en el que fa referència a les grans *stars* del cinema americà, dones de tots els països, que triomfen precisament per ésser belleses característiques, amb segell personal. Els americans, de fet, no han imposat res; el que han fet és tractar d'endevinar els tipus que la gent reclamava. Quan mantenen una *star*, és que han encertat en aquest joc i encerten amb belleses, com ara Norma Shearer, Kay Francis, Elissa Landi, etc.

A propòsit de Norma Shearer, que hem revist en *Besos en passar*, hem de convenir que, per tota persona preocupada com W. George de categories morals, és una dona expressivament bella, profundament bella i de cap de les maneres sensual d'una manera indiscreta. Un eros popular i vulgar, d'acord amb W. George, és absolutament incompatible amb una beutat de gran classe; però precisament en el cinema americà hi ha una pila de beutats de gran classe, i per tant... Recordeu-vos en canvi, d'una pila de *vedettes* italianes i franceses estil Nita Naldi. Allí sí que hi havia afalac als instint bestials, com diu textualment l'ilustre crític.

No, el cinema americà s'adreça a la multitud i sap que aquesta no és exclusiva ni en un sentit ni en un altre. Cerca doncs l'equilibri, que en el fons és la condició exigida per tot espectador normal. La dona que triomfa en el cinema precisament per la seva beutat, desarma tota actitud descaradament sensual.

El film de Norma Shearer no ens interessa gens. Hi ha Neil Hamilton, que és un dels actors que ens és més antipàtic. L'argument no té cap ni peus. Es, encara, la història d'una dona que per despit s'abandona. Es un film de George Fitzmaurice.

Myriam Hopkins és el protagonista de *Ballant a cegues*. Heus aquí un dels rostres més interessants del cinema. Categories morals? Myriam té tothora una expressió de sofriment, que cap joc facial no és capaç de bandejar del tot del seu rostre, i això és emocionant de debò. Donant la impressió d'una dona ja madura, excelleix en els rols d'una dona que s'aferra desesperadament a la vida i que en un ambient de poca-solta tracta de fer-se una existència acceptable. Una artista formidable que reclama un gran paper a l'altura del seu talent.

Ballant a cegues és un film de David Burton. Tot ell passa dintre un dancing. Vida trepidant, músiques que no cessen ni un instant, els esdeveniments semblen ràpids i arrossegueu amb el seu moviment precipitat els protagonistes, tots ells sota una vida esverada, enmig d'aquell medi ximple i artificial. El film no acusa com a realització res de remarcable i l'argument és bon xic embullat, sense gota d'originalitat; però la interpretació és perfecta, i encara que no justificarem mai un film per la *vedette*, tanmateix recordem que hi ha Myriam Hopkins, que no és una dona bonica, però que és una actriu interessantíssima, capaç de salvar un film de totes les seves incongruències.

JOSEP PALAU

Norma Shearer amb Irene Rich

PANORAMA

Sobre Pabst

Sobre aquest *Don Quixot*, del qual tanta propaganda s'ha fet, i que temem que no ens agradarà pas massa, Michel Duran diu:

«Hi ha coses belles. Però confesseu que si Pabst no n'hagués fet amb els deu milions que ha costat, n'hi hauria per desesperar-se. Es més d'admirar el postor en escena que dóna un bon film amb un pressupost limitat, i un operador al qual es diu cada cinc minuts: «De pressa, de pressa», i tanmateix fa bones fotos. El cinema no sols és un art, sinó també una indústria. Amb films de Geni com el de Pabst, aviat no hi hauria ningú a les sales ni cap diner a les butxaques. No és amb milions que es fan els bons films. Seria massa fàcil... Quan Pabst no podrà donar un milió a Txaliapin i mig milió a Dorville, quan haurà de fer un film amb un pressupost precís i un temps limitat, estic segur que tornarà a fer un bon film.»

"Camises negres"

Giovanni Forzano ha dirigit aquest film de propaganda feixista, en el repartiment del qual figura el mateix Mussolini. La seva projecció, en alguns llocs — fora d'Itàlia, naturalment —, ha anat acompanyada de protestes de part del públic.

El bo és que sembla que hi ha més d'una versió d'aquest film. En sessió privada, n'ha estat presentada una a París, que hom ha trobat molt ben feta, sense deixar d'ésser una apologia del feixisme.

Però la versió italiana és molt diferent, segons llegim. Hi apareix el mapa de França, sobre el qual avancen milers de botes prussianes, fins a Lió i Saint-Etienne! Aleshores Itàlia es desvetlla. «Salvem la civilització!», crida D'Annunzio a la multitud reunida en una plaça pública.

Més tard, la pau. Un camperol ponti que s'ha cobert de glòria al front de guerra, emigra a Tunísia. A l'oficina d'immigració, un funcionari francès li ensenya la tarifa de jornals: francesos, 40 francs; italians, 15 francs. Se'n torna indignat, ell que ha ajudat a salvar França.

Al final, apareix Mussolini i predica: «Els tractats de 1919 no són eterns. Itàlia reprendrà el lloc que legítimament li pertoca...»

Documents teatrals filmats

El comissariat d'Instrucció pública de la U. R. S. S. preconitza l'enregistrament cinematogràfic dels espectacles representats sobre les escenes soviètiques.

Des de les pàgines de *Sovietskoie Iskusstvo*, M. Serebriakoff explica els objectius principals que es proposa aquesta mesura. Primer que res, la reproducció de l'espectacle en la seva integritat artística i en la plenitud del seu estil teatral (gens transformat en estil cinematogràfic), per tal de fixar així el caràcter del treball dels artistes i dels postors en escena. El cinema encara no pot reproduir tots els aspectes de l'espectacle teatral, però té prou mitjans per donar als espectadors un quadro força complet de les realitzacions teatrals.

El cinema, ací, només exerceix un paper auxiliar. Serveix per a reproduir i conservar les obres teatrals de la U. R. S. S. En aquest cas, no ha de pretendre res més que ésser una font documental, i no pas un espectacle compost de films de gènere teatral.

Ara bé; cal despullar el film teatral documental de totes les particularitats de l'estil cinematogràfic i transformar-lo en un simple mitjà d'enregistrament, indiferent a tota experiència cinematogrfica? O bé modificar l'espectacle segons les necessitats cinematogràfiques?

L'autor es decanta a considerar que l'essencial és tenir només en compte les necessitats de la documentació, utilitzant tot el que pot ajudar a posar en evidència el sentit artístic de l'espectacle escènic i rebutjant tot el superflu. Serebriakoff es preocupa del moviment de la *càmera* i del muntatge del document teatral filmat.

Quant a aquest darrer, el subordina a les necessitats documentals. En el film, el muntatge és un mitjà d'expressió, un dels elements de l'estil. En el document teatral, el muntatge no ha de conèixer efectes artístics cinematogràfics, els quals li són estranys. En una paraula: el document teatral filmat s'ha de desenrotllar segons les lleis teatrals, i no pas segons les lleis cinematogràfiques.

El paper de la documentació teatral filmada no és gens comercial: té una finalitat purament educativa, històrica i científica. Però de totes maneres l'autor preveu que en alguns casos pot ésser objecte d'explotació comercial.

UNA OBRA EN EXECUCIÓ

«El Cafè de la Marina»

Un *solide gaillard* o un *gars costaud*, com diuen els francesos. Alt com un Sant Pau, el cap petit, el rostre infantil, les faccions molsudes... Una correcció exquisida adquirida a París, una desimboltura esportiva adquirida a Amèrica. Un home que té unes idees clares i que les expressa clarament... Heus ací Domènec Pruna, cineasta. En 1926, entra a les oficines de la Metro a Barcelona. L'any 1929, se'n va a París. Fa d'extra, fa qualsevol cosa, per tal de conèixer el funcionament dels *studios*. Collabora una temporada amb Cavalcanti. En 1930, és cap de publicitat de la Metro a la capital de Mèxic. Un any després, reingressa a la sucursal barcelonina de la dita companyia, que ha abandonat fa poc. Ara prepara la filmació d'*El Cafè de la Marina* de Sagarra.

Figuri per al «Cafè de la Marina»

L'hem anat a veure al seu despatx tan clar, tan optimista, tan americà, de la Via Laietana. Dues taules, una màquina d'escriure, un telèfon. Molta llum. Unes grans parets blanques, únicament tacades per unes fotografies de directors.

—Mireu — ens diu —, quan un ignorant vol parlar i escriure correctament, què fa? Apendre gramàtica, oi? Es elemental. Doncs bé: ací no tenim aquesta humilitat indispensable. No tan sols no sabem sintaxi cinematogràfica, sinó que desconeixem l'ortografia. I, no obstant, tenim la pretensió de fer frases genials. Els resultats són coneguts de tothom. Hem de convèncer-nos-en. Ací, en cinema, estem a les beceroles. Per conseqüent, hem de començar pel començament. Primer que tot, hem d'apendre a expressar-nos correctament. Després, quan sabrem gramàtica, ja ens podrem permetre el luxe de fer filigranes amb el llenguatge. A mi, el que ara em preocupa per damunt de tot és, no fer una obra genial, sinó explicar amb correcció, amb claredat i simplicitat, amb honestedat, una història: *El Cafè de la Marina*.

Santa paraula! Tot això, tan clar, tan ple de sentit comú, és encara ignorat pels nostres diguem-ne directors, que volen escriure novelles sense saber gramàtica. Ja era hora que algú comencés la casa pels fonaments i no per la teulada.

—Per què heu triat l'obra de Sagarra?

—Aquest tema mariner m'és extraordinàriament simpàtic. I es presta molt a ésser traduït en imatges. També és humaníssim, local i internacional alhora. A més, no cal oblidar que un film no és obra d'un senyor, sinó un fill de la collaboració de diverses persones. I la collaboració de Sagarra, que té una visió molt justa del cinema, és inapreciable. El meu germà Pere, el famós pintor, també collabora activament amb mi. Ell i jo hem fet un escenari, respectant la psicologia dels personatges d'*El Cafè de la Marina* i l'obra en si, però supeditant-ho tot a les necessitats cinematogràfiques. Sagarra ha fet un diàleg, admirable i concís, segons aquest escenari. Ara, Pere i jo confeccionem el *découpage* de treball.

Pruna ens allarga aquest *découpage*. Un feix imponent de fulls de paper escrits. L'examinem amb atenció. Es un treball conscienciosament elaborat. Una tasca de mesos, laboriosa i esgotadora. Tot ha estat previst. Res no ha estat negligit. Escena per escena, pla per pla, angle per angle, tot ha estat prefixat damunt el paper. Estem segurs que no hi ha cap film de la producció dita nacional, la realització del qual hagi anat precedida d'un treball tan seriós com aquest.

—El *découpage* — continua Pruna — és el cinquanta per cent del film. L'hem preestablert rigorosament per tal que el muntatge final no hagi de corregir el canemàs inicial. Si tothom ho fes així, no es malgastarien tants metres de celluloide. Ja veieu aquest *découpage*. Hem volgut explicar clarament un assumpte. Tot el que hi haurà en el film serà necessari, no hi haurà res de gratuit ni de superflu. Naturalment, hem de cenyir-nos a les possibilitats tècniques d'ací, que són les estrictament necessàries per a poder treballar.

—I la part plàstica?

—El meu germà s'encarrega de tot. Decorat, indumentària, llums... Ha construït un Cafè de la Marina clar i lluminós, purament mediterrani. I l'ha dotat de possibilitats d'àmplies perspectives i de moviment de cambra. Els vestits, foscos, ressaltaran damunt els fons, generalment blancs. L'ambient serà traduït fidelment. Tots els exteriors seran rodats a Port de la Selva. Quant als intèrprets, fugirem tant com podrem del teatre. La comparseria serà autèntica, gent de la Costa Brava.

—Hi haurà música?

—Cançons de mariners i unes havaneres. Tot autèntic. Algunes escenes tindran una música de fons, composta de variacions sobre aquests dos temes, convertits en *leit-motiv*. Però mai afegit gratuitament com en les operetes. Sempre justificat.

—Quantes versions fareu?

—Dues. Una de catalana i una altra de castellana, rodades alhora. Primer filmarem les escenes catalanes i immediatament després les castellanes amb els mateixos intèrprets. El film serà realitzat a l'Orphea Films i l'operador serà Pochet, el d'*El hombre que se reía del amor*. I no us oblideu de dir que si, econòmicament, la pellícula ha estat possible, és degut a dos fets: els estudis que el senyor Lemoine ha installat a Montjuïc i l'ajuda del senyor Montllor, que ens ha obert el crèdit necessari per a realitzar-la.

Heus ací, doncs, el primer film parlat en català en marxa. I, segurament, el film més intelligent que s'haurà rodat ací. Estem segurs que ací, on no hem ultrapassat encara els límits de les improvisacions fantasistes, no s'ha fet res amb aquest sentit de responsabilitat. La producció dita nacional no ens ha donat sinó obres engendrades per un analfabetisme espès. Naturalment, no n'hem volgut parlar mai. Però davant una tasca tan intelligent com la que realitzen Domènec i Pere Pruna, tan insòlita en aquestes latituds, trenquem el nostre silenci amb aquest article.

SEBASTIÀ GASCH

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

COLISEUM
La gran seductora

Es un film PARAMOUNT
Dilluns vinent, el meravellós documental
EN EL PAÍS DEL SCALP
Un document únic! No deixeu de veure'l!

Fantásio
Avui un film apassionant
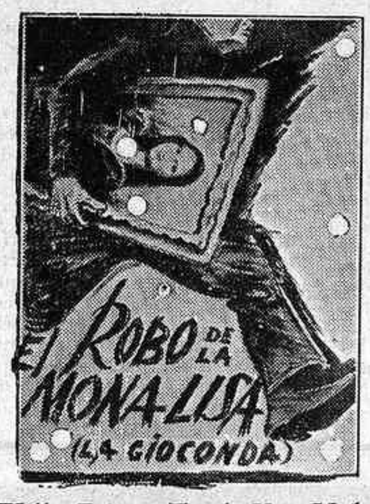

Willy Forst i Trude Von Molo

ACTUALIDADES
EL MUNDO EN 55 MINUTOS
Rambla Catalunya, 37 - Telèfon 11701
- Bromes aquàtiques
  reportatge del mar
- Les serpents gegantines
  documental
- France Actualités
- Varietats Meyler
  Curiositats mundials
- Magazine Atlantic
- Eclair Journal
  Actualitats.

Partit final València-Madrid
Programa de rigorosa exclusiva d'aques Saló-Aparells Western-Elèctric
Sessió contínua de 3 tarda a 1 de la nit
Entrada única: 1 pesseta

Catalunya
DEMA DIVENDRES

amb MELWYN DOUGLAS
Direcció de MELWYN LEROY

PUBLI-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tarda a la 1 matinada
Reportatges Cineac de París
Sense cap ni peus
(Divertit dibuix sonor)
Noticiari Fox Sonor
(Ultimes informacions mundials)
VELERS ANTICS
(Documental Fox)

CAPITOL
AVUI ESTRENA
DE
¿Delincuente?
Richard Dix
Boris Karloff
Producció R. K. O.
Radio Pictures
Distribució: S. I. C. E.

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL TEATRE

"Dominó", de Marcel Achard

Més anecdòtic que *Jean de la Lune* i que *Voulez-vous jouer avec moâ, Dominó,* la darrera obra de Marcel Achard que traduïda per Edgar Neville ens ha estat presentada al Poliorama, respon, però, completament al mateix sentit de les seves altres obres. La finor diluïda, la tendresa deixada anar *malgré lui,* el sentit d'una ironia que no passa de la pell, que no pot ésser profunda ni quan toca temes vitals — heus ací, almenys, una de les causes d'aquest cinisme —, es troben en *Dominó* en el mateix grau en què es troben en les altres. Diguem, però, que *Dominó* és més anecdòtic que *Jean de la Lune.* Ací triomfa una mica massa el poder de Marcel Achard damunt de les taules. I és que, potser, Marcel Achard ha negligit, de vegades, la valor humana dels seus personatges de *Dominó* a canvi d'alguna solució fàcil que l'experiència teatral li ha deixat massa a l'abast de la mà.

Així i tot, *Dominó* és una obra interessant. Aquesta mateixa manera de jugar hàbilment amb mitja dotzena de personatges i aquesta extraordinària manera de fer viure aquests personatges amb un tema més mort que viu, amb una anècdota que pot explicar-se amb unes breus paraules, diluïda, i simple com és, demostren la valor d'Achard com a home de teatre que pot arribar a fer lògic allò que és arbitrari i que pot arribar a fer líric allò que en altres mans resultaria fred, desapassionat i poca-solta.

Per a arribar a aquest resultat Achard s'ha valgut, en primer lloc, d'aquest admirable mosaic d'ironia. Ironia que es porta el tema i els personatges. La posició d'un home intelligent, aventurer i cínic fins a la màxima franquesa, davant d'un home de negocis a qui el fum de les seves fàbriques priva el contacte amb l'aire i el cel on es veuen les coses tal com són; davant d'una ostra de salló antic enamorat, avorrit i curt d'intelligència; i finalment, davant d'una dona enganyada, en el fons, per aquestes males companyies i per l'ambient que les volta, creen un joc de contrastos que l'autor aprofita per a mantenir la tensió de l'escena amb un seguit de frases concises d'ironia estilitzada i meravellosa.

Marcel Achard, en virtut d'aquest *esprit* que anima el teatre francès, ha fet una comèdia intranscendental. Sembla impossible que tenint tantes vegades a l'abast de la mà la sentència moralitzadora o immoralitzadora s'aparti súbitament del camí que el menava a ella per a acabar en una rialla de fumeta i en una posició d'agilitat i de vivacitat. Posat a fer les coses amb serietat, Marcel Achard hagués pogut acabar la seva obra amb la *moraleja* clàssica. Res d'això. Completament intranscendental, *Dominó* no és l'exponent de cap tesi on les virtuts i els vicis cabdals s'escriguin amb majúscula. Dóna la impressió, simplement, de l'home que, casualment, ha fet sort una vegada a la vida, sense cap altra transcendència del fet que la que pugui tenir per a ell.

I tot això acaba, a fi de comptes, amb una solució prevista. Prevista d'antuvi aquesta solució, la seva execució, però, no l'haguéssim pogut trobar mai millor que com Marcel Achard ens la dóna. Ací s'acumula el pes de tota l'obra i, malgrat l'esforç que Achard fa per a no deixar anar el moment, sinó amb la tendresa indispensable, els fets es condueixen d'una manera que la fa tèbia i apassionant i el cinisme que s'allarga per l'obra i que ací no té cap raó d'existir es torna fred i cedeix davant de l'emoció estilitzada d'aquest moment final.

La traducció que Edgar Neville ha fet de *Dominó* serví perquè la companyia Díaz de Artigas portés l'obra a les taules d'una manera igualment discreta.

IGNASI AGUSTI

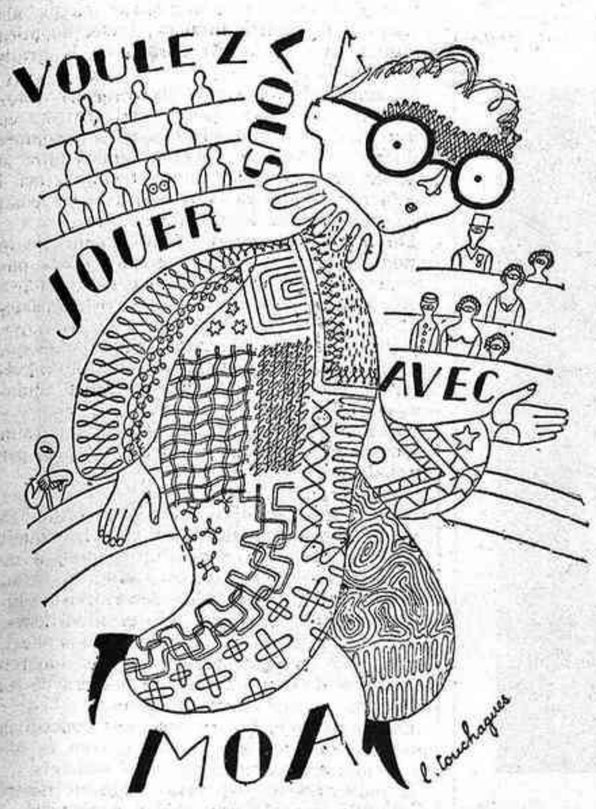

Marcel Achard, per Touchagues

DE PROXIMA APARICIÓ
Múrcia, exportadora d'homes
Reportatge de CARLES SENTÍS
amb fotografies inèdites
Edicions MIRADOR

UN CATALA MUNDIAL

Robert Gerhard

Els telegrames ens assabenten d'un nou triomf de Robert Gerhard; aquest cop en un concert donat a Amsterdam. *L'alta naixença del rei En Jaume,* cantata la lletra de la qual és deguda al poeta Josep Carner; hi ha tingut la mateixa acollida que poc abans a Viena on l'illustre compositor català s'havia vist atorgar el premi anyal del Concurs Internacional de Música; és a dir, la distinció més alta que pot donar-se en el món musical dels nostres dies, tant per la qualitat del jurat, com per la dels concursants, que són els capdavanters de la música de tot arreu del món.

Robert Gerhard

L'èxit d'Amsterdam, com el de Viena, projecta la claror de la fama damunt la figura del mestre català, i de retop, el nom de Catalunya hi és associat. Homes com Gerhard donen a la nostra pàtria incomparablement més de prestigi que tot el que pugui llevarnos les gestions de polítics incultes. Gràcies als pocs que, com ell, mantenen el valor universal de la nostra particularitat, el balanç encara és favorable a Catalunya en el camp internacional de l'honor i de la cultura.

I és aquesta glòria que volem retreure avui i amb ella coronar ensems l'eminent músic i la pàtria que l'ha vist néixer. MIRADOR, a més, té una raó per sentir-se orgullós de l'anomenada d'aquest compositor, el qual, a la vegada, des de les nostres columnes s'ha revelat un excellent escriptor i un crític solidíssim.

Dins la personalitat de Robert Gerhard, el dilema famós d'«inspiració o intelligència» és resol essent «la inspiració de la intelligència», i així, com dos temes marxant ensems, teixits per un ferm contrapunt, inspiració i intelligència serveixen cadascun de fons a l'altre. D'aquest feliç trobar-se prenen el seu origen les obres del compositor que admiren tant durant l'anàlisi, com encisen durant la seva audició directa. Car només hi ha una bellesa, en art, que no sap marcir-se: aquella que, recomanada pel sentit, es veu confirmada per la raó. La resta és flor d'un dia, i, encara, si ens examinéssim bé la consciència, hauríem de confessar que ni aquest dia ens causà una joia plena; perquè sovint, distretament, diem bo allò que és simplement ensucrat, per l'esma d'infant que tarda a morir-se dins l'home més evolucionat i exigent.

Ara sols manca una cosa: que els catalans puguem fruir les magnífiques sonoritats de la cantata. Que aquestes línies de veus i d'instruments bastint un edifici de llei catalanesca, es dibuixin dins alguna sala de concerts nostra. I llavors associarem als meravellosos versos de Josep Carner, les subtils i acerades evocacions sonores de Robert Gerhard, poeta i músic que són dels pocs istmes que uneixen el nostre país al continent de la cultura humana.

ROSSEND LLATES

* * *

L'estiu de l'any passat, la S.I.M.C. (Societat Internacional de Música Contemporània) celebrava a Viena el seu desè aniversari, i el nostre Robert Gerhard, component de la prestigiosa entitat, publicava en aquestes pàgines la ressenya de la reunió.

Podem anunciar que l'any vinent la S.I.M.C. es reunirà a Barcelona.

I també podem anunciar que els barcelonins podran sentir en immillorables condicions *L'alta naixença del rei En Jaume,* de Gerhard.

Ai, circ del nostre cor!

Després de la revifalla esnob que l'espectacle del circ ha aconseguit d'uns anys ençà, l'exposició dels pintors i dibuixants d'escenes de circ que s'obrí i es tancà ara mateix a les Galeries Syra és el seu millor coronament; un epíleg escaient, que honora l'esperit modern de Barcelona i que vesteix força dintre el cercle massa reduït de l'esnobisme barceloní. En parlar d'epíleg, però, no ho faig pas amb esperit inapellablement elegíac, sinó referint el mot a un final d'etapa. Es possible que els actuals entusiastes del circ persisteixin encara durant un temps en aquesta campanya revifadora. De totes maneres, el circ, amb tots els seus encisos, sembla condemnat a mort, sense que la meva mala voluntat ni la bona voluntat dels cirquistes hi puguin fer res. A causa de les enormes despeses que ocasiona i per raó de la seva naturalesa essencialment hípica, el circ es troba en la disjuntiva d'anar-se desvirtuant, deixant-hi preponderar l'intrusisme de les *variétés,* o bé conservar-se pur i monòton dintre el cavallisme, l'acrobatisme i el pallassisme. El desvirtuament equival al suicidi; si es conserva pur el circ no podrà tal vegada, ni amb ajut de la campanya esnob, ni actuant intermitentment, perdurar gaire. I això darrer per les raons següents.

La gent jove i adulta que ara menen la campanya de revifament de l'espectacle en qüestió obren, al nostre entendre, a l'impuls de dos mòbils precaris: per l'acció del misticisme evocador del nostre passat, sobretot del nostre passat més enciser: els bells records d'infantesa, i entre aquests records cap de tan complexament emotiu com el de l'espectacle del circ; o bé pel mòbil més esnob, encara que d'esperit semblant, de refer poèticament o, millor dit, romànticament i amb empenta collectiva, l'espectacle del circ en virtut de la mateixa mística anacronista aplicada més amunt a l'individu, la mateixa necessitat sentimentalment retrospectiva que senten les collectivitats més civilitzades de reviure, encara que sigui passatgerament i a força de valors entesos de *fair play,* una moda que acaba de passar pel purgatori del demodament i que per tant ja es troba al vestíbul olímpic de la Història. Aquesta Història tan prestigiosa i meravellosa que encara recordem haver viscut més o menys inconscientment, ara la volem reviure ben conscientment — massa conscientment. Es un pas en fals en el camí de la vida plena i ascendent, però que no desdiu, ans escau graciosament, a les multituds que mai no es basquejaran per a posar-se la qüestió de la vida plena i ascendent.

No ens poséssim transcendentals ara a propòsit del circ, si bé tots els temes són matèria transcendental. Seria tan inoportú parlar transcendentalment contra el circ en les planes d'un periòdic del to de MIRADOR com ho seria de parlar-ne transcendentalment en favor. I no obstant els panegiristes del circ es decanten cap aquest cantó imponent. Llur romanticisme morbós els illusiona, i llur illusionisme no pot ésser palliat ni per l'èxit de la susdita exposició de pintures i dibuixos del circ, ni per les altres obres d'art plàstic del mateix gènere que ens donaren Daumier, Degas, Toulouse-Lautrec, Laura Knight i altres grans pintors estrangers. Les obres cirquistes de cada un d'aquests artistes de casa nostra i de fora no són pas superiors a les llurs que no es refereixen al circ. Es que, per aquests, el circ no era cap espectacle, entre els organitzats, entre els escenificats, superior ni més transcendental que tot altre espectacle entre els milers que cada dia ens ofereix ingènuament la vida; ans al contrari, els espectacles premeditats per l'home són sempre, en tant que espaterrament, inferiors, ridículament inferiors a tot espectacle natural — i entre els més ridículs compten els balls d'espectacle i el circ modern. En tant que fracàs ridícul, el circ devé mecànicament un fet impressionant; si voleu, espectacle natural tan digne d'atenció com els espectacles més ingenus i alhora més meravellosos de la natura. Mantenir enfront del circ aquesta posició, que és la de Ramón Gómez de la Serna, és el que escau a l'intellectual que no sigui del tot impermeable a la ironia: és la posició entenimental que pressuposa disposició a l'espectaculació de tota cosa del món, i àdhuc de l'Univers; una repugnància ingènita per a la mania, per a la limitació.

El segle XIX fou per excelència el segle de l'espectacle teatral i de l'espectacle del circ: tot era teatral en la societat del segle XIX. En el teatre copsaven les classes mitjanes i les clases altes l'idealisme que els convenia. L'esperit de la societat vuitcentista dictava als autors dramàtics un cert anhel, un patètic anhel d'elevació social, potser un anhel de fictícia elevació social — ço és: elevació encara que fos de comèdia. Els autors complien el mandat de l'esperit d'aquella societat; aquesta muntava les obres dramàtiques amb una pompa com mai no es conegué ni es coneixerà, de tan solemne; després, no ja l'esperit de la societat, sinó ella mateixa, s'apropiava aquelles idees, aquells mots, aquell to d'idealisme provocat, es feia seva tota aquesta cristallització del seu voler i la projectava damunt de la seva total actuació. I així la política, la religió, els fastos de la família, la pintura, tot, absolutament tot era teatral.

«Al circ», per Toulouse-Lautrec

Aquest teatralisme universal era però el bleix i el voler més o menys franc de només la classe mitjana. Encara que les classes altes i les més relegades hi participessin, aquesta participació no era sinó parcial. Les classes altes expansionaven llur esperit en llurs palaus i en llur vida de relació, curulla de possibilitats; el teatre no era per a ella un espectacle essencial ni una necessitat de l'esperit, perquè per a ella la vida ja era el màximament ideal que aleshores es podia esperar. En canvi les classes relegades no podien concebre aquella falsa idealitat del teatre més teatral que mai hagi existit perquè sempre era fonamentalment ideològica, d'una ideologia més o menys tronada, però en tot cas encaparradora. Llur vida terriblement sotmesa els suggeria un concepte de la vida semblant a la del presidari, i en conseqüència un desig foll d'evasió: només el teatre fantàstic, el teatre de màgia, o també el teatre demagògic, que no entenien pas millor que l'altre però que els suggeria imatges d'evasió, només aquest teatre podia satisfer-los — i, per torna, el circ; el circ, on tots els actors semblen evadir-se alladament, resistint ciclòpicament a la matèria amb el somrís als llavis, dispensats de l'esclavatge de la gravitació, abillats com els àngels i els ocells de paradís...

Aquesta psicologia infantil, gairebé caducada, àdhuc entre la mainada, és la que pot matar el circ (el qual ja es trobava desuet des de feia trenta i tants anys) si no el maten l'intrusisme o la impossibilitat de finançar un espectacle massa car. Només el clown es salvarà probablement en el naufragi dels principals elements del circ; aquest pallasso que, també des de fa trenta i tants anys, s'ha enfilat a l'escenari de les *variétés.* No cal pas fer res en pro ni en contra del circ si és que realment agonitza en l'apoteosi esnobista d'avui. De totes maneres potser no escau als intellectuals d'escarrassar-se a galvanitzar la vida o a prolongar l'agonia del circ, el pobret, el ridícul circ adorable dels nostres anys d'infantesa.

JOAN SACS

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics
Correus: Apartat 190 — BARCELONA — Telèfon 73013
Teleg.: "Carburos" — Mallorca, 232
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA
PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

Conservi la pell sana, neta, jove, fresca i gemada
Afaiti's depressa, amb higiene, simplement
Això ho aconseguirà
amb la

HA SORTIT
el
Catàleg
del
I Saló Mirador
Cent anys de retrat femení en la pintura catalana
(1830 - 1930)
Un volum contenint a més a més les biografies dels artistes i 50 reproduccions. 6 ptes.
Per als subscriptors . . . . . 5 "

Segona Fira del Dibuix
PASSEIG DE GRÀCIA — Entre Pl. de Catalunya i Corts
INAUGURACIÓ — Dimecres, dia 28, a les 5 tarda

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

OPINIONS

La crisi de l'època

Amb ocasió d'un creuer mediterrani organitzat per la Facultat de Filosofia i Lletres de Madrid, i per a recollir cabals destinats a aquesta empresa, el senyor Ortega y Gasset ha donat al teatre Espanyol d'aquella ciutat un parell de conferències d'aquelles tan seves. El títol d'aquesta sèrie de conferències, com els de totes les seves obres, era veritablement suggestiu: *Qué pasa en el mundo.* Després d'aquell llibre seu, *La rebelión de las masas,* que passà força desapercebut, potser perquè valia nou pessetes, Ortega torna a encarar-se amb el gran problema dels nostres temps: la crisi del món.

Les conferències, com tota l'obra seva, estan plenes de suggestions i de tòpics en honor del seu públic, d'aquell públic una mica esnob que té en *El espectador* la seva estètica i la seva moral.

Si es vol resumir en curtes paraules la conferència d'Ortega y Gasset i concentrar la seva resposta a la pregunta que posa en el títol d'aquestes conferències, podíem dir que el seu diagnòstic fa força bonic, encara que, ben mirat, no ens ensenya més que la meitat del que passa al món. Segons Ortega, actualment assistim a la revolta dels joves. Ho prova analitzant tres o quatre dels elements més característics del temps actual, que en el fons no són sinó diferents aspectes d'aquesta invasió o sublevació de les joventuts.

El primer dels elements que examina Ortega, és l'art modern, aquest art que trenca amb tot el que l'ha precedit i que sols s'extasia davant d'allò que representa el fetus de l'art, com és l'art salvatge. Aquest punt de vista és força curiós pel que representa de sublevació contra la cultura estètica dels temps que ens han precedit. L'art modern aspira a ésser nou. A crear una nova concepció de l'art.

El segon element examinat és el culte que professa actualment el món a l'esport. «La història d'Europa és una història vestida», diu Ortega. Ara en despullar-nos, en professar aquest culte al cos, ens alcem contra un passat, contra una tradició. Fins els vells es contagien i tracten d'imitar els joves. (Afegim que el culte actual del cos, de l'esport, no és net com ho era en l'antiguitat. Ara ve barrejat amb una gran quantitat d'aspiracions higièniques.)

D'aquesta afició dels vells per les coses de la joventut en ve un predomini de tot allò que aquesta representa. Per això triomfen en el món polític tots aquells moviments de joventut, dogmàtics, anti-liberals i perfectament destructors de la vella carcassa político-social, moviments força mancats de teories polítiques i més aficionats a l'acció directa que no pas a la justificació legal dels seus fets.

Els recents esdeveniments d'Alemanya, precedits anys enrera per la dita revolució italiana i de la revolució russa, són els fets més voluminosos d'aquest ordre.

La posició d'Ortega davant de la crisi del món no passa d'un mer examen de símptomes. En canvi, prescindeix de tota una sèrie de fets — per exemple els d'ordre econòmic i social — que tenen un valor importantíssim per a fixar el diagnòstic. D'altres, com els d'ordre històric, els toca sols incidentalment, sense donar-los tota la importància que tenen, tanta que la situació actual del món és perfectament incomprensible per a tothom que desconegui la història de la nostra civilització.

Ortega amb la seva conferència no ha fet, com havem dit abans, sinó continuar el tema que començà amb *La rebelión de las masas.* Necessàriament havia d'intentar un dia o altre una interpretació personal del nostre temps. En fer-ho no ha aconseguit pas superar — ni tan sols igualar — molts dels seus predecessors.

Gairebé tots els que s'han ocupat de la crisi del món, han tractat d'interpretar la seva situació actual i les causes històriques i psicològiques que l'han produïda. Pocs però han fet profecies. Davant de l'actual crisi sembla com si els moderns endevinadors i profetes tinguessin por de comprometre's o bé de predir calamitats espantoses. Gairebé sempre hi ha en ells una mena de reserva. Sembla com si es guardessin quelcom. Com si només ens haguessin predit la meitat de les calamitats que ens esperen. Fet i fet, de tots aquests profetes contemporanis, els més sincers — potser perquè són els més apocalíptics —, i encara que les seves profecies divergeixin en molts punts, són Oswald Spengler, el profeta de la decadència de la civilització occidental (que per cert ha encertat molts dels seus auguris) i Nicolau Berdiaeff, el rus que ens veu abocats a una nova Edat mitjana.

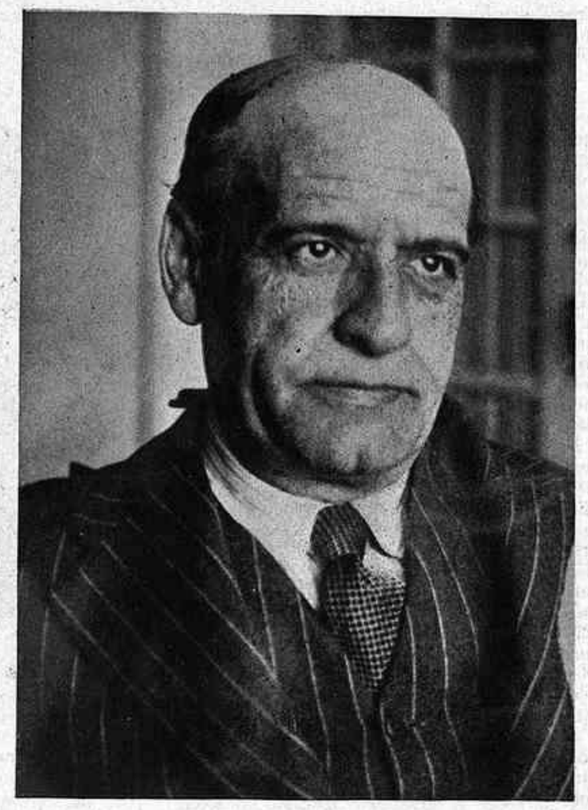

José Ortega y Gasset

Els altres s'han acontentat amb constatar que la civilització europea està en crisi, i aquesta afirmació que han fet individualment, l'han refermada quan s'han trobat reunits.

El segon *Convegno Volta,* celebrat a Roma l'any passat, tenia per tema: *La crisi d'Europa.* Hi participaren molts dels grans noms de la cultura europea actual: Coppola, Federzoni, Göring, Halévy, Hanotaux, Jorga, Marconi, W. Martin, Scialoja, Politis, W. Sombart, Zweig, entre ells. De fet, tothom ha coincidit. Europa — podríem dir el món, i seria el mateix — està en crisi, crisi no sols econòmica o política, sinó històrica, espiritual. Les teories que l'expliquen són més o menys encertades i subtils, segons els respectius punts de vista. Quan arriba l'hora de proposar solucions, d'encarar-se amb el futur, es recorre sempre als grans mots. Cooperació internacional és el preferit.

Mentrestant la crisi s'aguditza i ja hi ha un cert nombre de generacions arreu del món que s'han format amb la idea constant que el món està en crisi, i que la nostra civilització és un edifici que s'esquerda per moments. Quan aquestes generacions tinguin una força decisiva en la direcció del món, què passarà? Tindrà raó Berdiaeff i ens trobarem en una nova Edat mitjana, que trencarà tots els lligams amb la nostra civilització actual?

RAMON ESQUERRA

ELS LLIBRES

Dostoievski, *Stepàntxikovo i els seus habitants.* — **Leonhard Frank,** *Carles i Anna* (Edicions Proa)

Fa uns quants anys, un moment optimista del nostre món editorial va produir, al costat d'una remarcable florida de la novella indígena, una lloable tendència a incorporar al català els noms i les obres més destacades de la literatura mundial. Les traduccions foren empreses en gran escala i en conjunts ambiciosos. Hom projectà, per exemple, de donar, en la versió admirable que ja podem assaborir amb el sol tast que en tenim, tres de les obres màximes de Dickens traduïdes per Josep Carner. (Fa temps que hem llegit el *Pickwick.* Quan tindrem a les mans el *David Copperfield* i les *Grans esperances?*) Fou aleshores també quan ens vàrem enamorar dels russos i pensàrem a transportar a la nostra llengua les grans construccions novellesques del comte Tolstoi i les genials imaginacions de Dostoievski. Mentre esperem, en aquesta calma editorial que fa ja massa temps que plana sobre el nostre mercat literari, i que per ara no porta pas senyals de canviar, que vagin sortint les obres màximes de les dues grans figures de la literatura russa, i singularment *Anna Karenin* i *Els germans Karamàzov,* que han de fer costat a les traduccions que ja posseïm de *Guerra i Pau, Resurrecció* i *Crim i Càstig,* he d'assenyalar amb joia l'aparició d'una obra de Dostoievski que, malgrat no poder-se incloure entre les seves novelles més genials i ésser una d'aquelles de les quals més absent està aquella mena de fúria demoníaca i d'ambient d'allucinació que és una de les qualitats característiques de *L'etern marit,* per exemple, no deixa d'oferir valors eminents i de representar la seva incorporació un guany positiu per a la literatura catalana.

Dostoievski

Stepàntxikovo i els seus habitants és, principalment, la descripció d'un caràcter. Aquell magnífic brètol Fomà Fòmitx, que després d'haver estat tota la seva vida un ésser inútil, fracassat i d'haver esdevingut la riota de tothom, troba l'ocasió, un cop mort el seu amo, el vell general, d'erigir-se en conseller privat de la seva vídua, de dominar amb les seves rauxes de mal geni i el seu afany d'educar a tothom, la gent que el volta i al mateix propietari de la casa, que és el primer de sotmetre's al seu jou i d'acceptar els manaments del seu capritxo. Al voltant d'aquest ésser genial i extravagant, hipòcrita i comediant, una pila de menuts personatges de província arrodoneixen el quadro de la novella amb llurs petites intrigues i llurs ridiculeses característiques. Particularment els retrats del senyor de Stepàntxikovo, de la parenta neurastènica, del seu raptor i del propietari vei són plens de vida i fan d'aquesta història intranscendent de la vida dels senyors rurals russos una novella divertida i sense complicacions, que us fa pensar més en Thackeray o Dickens que no en el creador de Raskòlnikov.

No cal pas dir que la traducció, directa i íntegra (dues qualitats molt difícil de trobar en les versions corrents en els països llatins dels autors russos), acredita la competència i la dignitat literàries, prou demostrades en altres tasques, d'Andreu Nin, que ja havia traduït excellentment *Crim i Càstig.*

* * *

Carles i Anna, de Leonhard Frank, ens arriba amb un retard evident. Si aquesta traducció hagués aparegut fa tres o quatre anys, aleshores que la literatura de guerra donà a conèixer, ultra els grans èxits populars com el *Res de nou a l'Oest,* uns quants noms destacats de la moderna literatura alemanya, el seu ressò hauria estat molt més dilatat i la seva innegable qualitat més remarcada. Ara l'èxit que van tenir, en ésser coneguts per un públic més atent que l'actual, els noms de Stefan Zweig, Frank Thiess i Artur Schnitzler, potser no acollirà el nom de Leonhard Frank, avui, com ahir el de Jakob Wassermann, en llur primer contacte amb les lletres catalanes. I cal dir que tots dos mereixen prou ésser coneguts i admirats del nostre públic.

Carles i Anna és una de les obres més populars, si no més importants, de Leonhard Frank. Ha estat duta al teatre amb molta fortuna i fa uns quants anys vàrem tenir l'ocasió d'admirar-la al cinema en una adaptació molt fidel, que conservava tota la força poètica i ensems realista de l'original, i que en el títol espanyol es deia *Retorn a la llar.* La poca fortuna que assolí en el públic no va privar que molta gent s'adonés de la qualitat d'aquell film i n'admirés la interpretació i la direcció. La lectura de *Carles i Anna* m'ha fet recordar les escenes de la pellícula i m'ha permès convèncer-me de la qualitat de la novella. Carles, solter, i Ricard, casat, són fa tres anys presoners en un camp de concentració, a Rússia. Tots els lleures d'aquells dos homes són plens dels records de la muller que constantment evoca Ricard. Tan intensa es fa aquesta evocació que per a Carles, mancat sempre de tot amor, la dona absent es fa vivent i real amb tota la minuciositat dels detalls apuntats pel marit. L'obsessió arriba a ésser tan forta que Carles s'evadeix i es presenta a Anna, la muller del seu company, i amb l'ajuda de totes les confidències íntimes rebudes de Ricard, intenta fer-se passar per ell. I si Anna no es deixa pas enganyar per l'evocació, en canvi la tendresa que sent en l'esperit de Carles, tot l'enyor acumulat en els anys de solitud, la vencen i es lliura, defallent d'amor i de sensualitat, en braços del nou vingut. Als ulls de tothom, ell serà el seu marit, retornat de la guerra.

Però Ricard, efectivament, retorna. Reclama la muller, s'indigna davant la traïció de l'amic. Es endebades. Carles i Anna han estat ajuntats per l'amor, són una sola carn, i llur única resposta serà la fugida. Marxen plegats i deixen, en la solitud de la llar buida, tot l'estupor i tota la tristesa de Ricard.

Novella de guerra, potser, per tal com especula sobre una situació que sols la guerra podia produir. Què lluny, però, el clima i l'ambient de les novelles de guerra. Hi ha moments de realisme només apuntats, en l'obra de Frank, i coberts per l'onada poètica de tendresa que volta els protagonistes. I hi ha unes evocacions de somnis que són unes planes que permeten d'adonar-se de les altes qualitats d'estil i de poder narratiu que han fet justament famós l'autor de *La partida de bandolers* i *Germà i Germana,* avui un dels autors les obres del qual són condemnades a les flames per la dictadura hitleriana.

La traducció de Josep Climent, bona, encara que de vegades queda una mica encarcarada.

RAFAEL TASIS I MARCA

ALTRA VEGADA

El senyor Francès

Hi ha homes que, collocats per les circumstàncies en una situació privilegiada, poden teixir una espessa teranyina amb ramificacions pertot arreu i bastir-hi al damunt una reputació i àdhuc un prestigi.

El cas del senyor Francès planteja aquestes preguntes: Què és el que cal per a ésser crític d'art? Idees pròpies, un sentit i una visió de les obres d'art? O bé: N'hi ha prou, per a ésser-ho, amb tenir una revista de gran difusió a la mà, des de la qual hom pugui dedicar-se a administrar elogis als artistes i, d'aquesta manera, fer-se de mica en mica una reputació basada en la gratitud d'aquells?

El senyor Francès pertany a aquesta darrera mena de crítics. Començà la carrera de crític agafant l'humorisme pel seu compte i disfressant-lo amb tots els tòpics ultra o subliteraris que havia anat recollint ací i allà, i amb aquests elements modestos bastí els fonaments de la seva reputació.

De totes maneres, i mirant-ho des de la banda de Madrid, cal dir que no costa pas massa bastir-se una reputació de crític, a base de periodisme gràfic i d'encens sistemàtic.

Aquests darrers dies ha estat a Barcelona, on, entre altres coses, ens ha vingut a collocar una de les seves conferències aduladores.

Nosaltres, per la nostra banda, li agraïm la seva simpatia, però no deixarem pas, per això, de dir el que pensem.

Fa molts anys, a la Sala Mozart, i per iniciativa d'un dibuixant dolent, s'organitzà a Barcelona un Saló d'Humoristes. En aquest Saló, que no era res de l'altre món, a no ésser l'aportació francesa — tota la resta, començant per la pluja de decorativisme infestat de literatura dels artistes madrilenys, i pel que hi duguérem els ninotaires d'ací, donava un resultat mediocre — es donaren una tanda de conferències, la darrera de les quals fou la del senyor Francès.

Ens omplí d'elogis a tots; ens concedí la categoria de *maestros* a tots i, com és natural, tots quedàrem d'allò més satisfets.

A més dels elogis, vessà damunt nostre una pluja menuda de tòpics subliteraris i subartístics, dels quals té l'exclusiva. Com una cua de la conferència, els ninotaires d'ací, al cap de l'any, rebérem una circular convidant-nos a comprar un llibre, que venia a ésser una mena d'*Año en la mano* del moviment artístic del país, i es titulava *El año artístico.*

En fi, tot el que hem dit no passa d'una senzilla expansió. La simpatia que demostra sentir el senyor Francès per nosaltres, personalment l'hi agraïm molt. Però hem de fer constar que tot i això la crítica no ens interessa pas massa quan ha estat confeccionada amb uns materials tan poc sòlids com són el tòpic literari i el tòpic artístic, barrejats amb l'afalac, collocats dins del marc d'una revista de gran tiratge de Madrid, i de la qual crítica el senyor Francès és el representant més autoritzat.

JAUME PASSARELL

Agència exclusiva per a la venda de
MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

Mapes i Guies
per a Automobilistes i Alpinistes
Llibreria Francesa
RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10
Sucursal:
PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

Acaba de sortir el volum V del
Album Meravella
Llibre de belleses naturals i artístiques de Catalunya
Nombrosos articles i gravats
Preu del volum en rústega: 14 pessetes
» » » » tela: 17.50 »
Administració i venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA
ANTONI MARTI
Màxima rapidesa ▪ Màxima qualitat
AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

GUTEMBERG, S. A.
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utillatge per les
Arts Gràfiques
Agullers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

Un present? Cap de tan oportú com el d'un objecte de cristall i argent combinats per un veritable artífex.
JOIER
J. ROCA
Rambla del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'EXPOSICIÓ DE PRIMAVERA

Saló de Barcelona

El Saló de Barcelona, entre els que conreen l'oli i els aquarellistes, compta, segons el catàleg, amb la xifra emocionant de cent-quince autors.

Són cent-quinze autors que oscillen entre el corrent de quatre categories, determinadores, naturalment, del valor de cada un d'ells, que comencen pel dolent i acaben en el bo més ben determinat, i en general es mantenen, diguem-ho així, a un nivell mitjà.

No estant en el nostre ànim, ni en la nostra provisió de reserves crítiques, el contingut ni la força necessària per a parlar de tot l'exposat isoladament, hem de limitar-nos a la recensió que inicia la segona d'aquelles categories de què hem parlat i també emparant-nos en la marxa de l'alfabet, estroncat per un abús de pintura.

Laureà Bonet, amb dos paisatges, diu ben clarament que és llàstima que un home de les seves condicions usi d'uns factors massa favorables. R. Bosch en altres tants paisatges queda bé. De M. Clivillé, seguidor de Calsina, se'n pot dir com a tota exclamació que el segueix amb consciència. A. Coll té una tela bona i una altra que no ho és tant; en *El pas a nivell* treu un partit dels grisos remarcable. A J. Granyó se li veuen traces de pintor. Francesc Guinart excelleix amb un paisatge del Montseny, molt equilibrat. J. Llaveries amb la seva tècnica salva la seva pintura doble d'especialitat. Margaleff, molt preparat, exposa dues teles que demostren una fe extraordinària. Tarrassó ha vessat sobre els seus estudis un profundíssim ofici que fa que les seves fruites quedin amb una certa qualitat. El retrat que ha penjat Lluís Muntané és d'una dignitat pictòrica, gens exagerat de ponderacions. El pintor Planas-Dòria ha fet dues teles a base dels mesos més sentimentals de l'any i val a dir que sobretot del de l'abril n'ha espremut una sensació molt amable. La tela d'A. Planells, fantàstica de minuciositat, es veu amb una illusió recreativa. El número 106, *Carrileries*, és una obra filla d'una empenta evident, molt ben concebuda i portada a terme per Rodríguez Puig. Elvira Staylaers amb un bodegó demostra una sensibilitat no corrent al Saló. Així mateix Ricard Tàrrega, molt discret, fa creure que avança segur.

S'entreveu una superior pintura en teles com les de J. de Cabanyes, J. Cases, N. Domènech, E. Santasusagna que exposa una gitaneta excellent, Ignasi Vidal, que treu a flor un esperit de lluita, Susagnna Davit, A. Vidal Rolland, Jacint Olivé, S. Puigdengoles, que exposa un paisatge molt modelat amb morats pletòrics de riqueses; Vila Cinca, que en dues obres expressa una bona visió; la tela de Ramon Calsina, destroçada per una llum fatal que impossibilita realment d'examinar-la en conjunt i finalment un quadro de N. Raurich, sempre el mateix però apreciable.

En el sector que aguanta la responsabilitat del Saló de Barcelona figura una obra de Colom, les dues prou ponderades d'Elisi Meifrèn, la formidable natura morta de Feliu Elias.

Així mateix hi ha dues teles de Dàrius Vilàs d'una importància rellevant, igual que Miquel Farré com aquarellista. Durban sobresurt en un retrat insinuant d'emocions i molt ben tractat d'ofici.

Un altre pintor a remarcar és Francesc Marsà, que exhibeix un parell de bodegons d'una enorme riquesa de matisos i de traça imponent.

Josep M. Güell, amb la seva visió que esterilitza, segueix fent una poesia, filtrant l'essència del natural i expressant-la amb distinció extraordinària.

També Josep Amat contribueix en aquest grup. Les seves pintures de la Barceloneta obeeixen a altres tants *tours de force* urbans que sembla haver-se imposat.

Darrerament, Porcar i Vila Puig són dos magnífics corollaris d'aquest Saló de Barcelona tan rebaixat aquest any i tan fatalment anti-eclèctic.

Com ja havíem anunciat, la setmana entrant recensionarem l'escultura d'ambdós salons i donarem per acabat l'anàlisi de Montjuïc, per a esperar veure l'any que ve el seu desenvolupament, si pot ésser curats del punt neuràlgic de derrotisme de què s'acusa un cas particular i perquè ens sentim alludits tots els que hem coincidit en un comentari que, per ésser completament espontani i sincer, volem fer passar com a just en tota la seva extensió.

Però sobre els punts que ens poden fer sentir l'anomenat derrotisme ja ens vàrem estendre en el primer article dels dedicats a aquesta migradeta Exposició de Primavera, i no val doncs la pena de repetir el que ja ha estat dit.

ENRIC F. GUAL

Darius Vilàs. — Pirineu català

Francesc Marsà. — Bodegó

raspalls per a tots els usos

articles de neteja—objectes per a presents

rambla catalunya, 10

La II Fira del Dibuix

L'any passat, que fou transcendental per un grapat de coses, ens oferí les primícies de la Fira del Dibuix com a gran manifestació de la cultura d'un país i amb l'únic defecte d'un nom massa curt encara que insubstituïble.

La fira celebrada va servir, entre un grapat de coses més, perquè un nombre considerable de senyors Esteves es sentissin misteriosament atrets per la ferum artística de les carpetes, introduint-los a la corrent del dia, i perquè es comencessin a mirar amb un cert fàstic els bàrbars cromos i oleografies que tenien penjats a les seves torretes foranes i els seus rebedors ciutadans.

Això, que no és dit perquè sí, sinó que és un resultat d'anècdota constatada en molts moments, situa el fet de la Fira en un lloc didàctic de primer ordre i que ens interessa declarar i collocar en un terme rellevant, perquè creiem que és l'obra màxima a què es podia arribar.

Va convertir al dogma molts infidels i podem considerar-la com un factor decisiu de la davallada, com hem dit anteriorment, del quadro de la manola, el de la pastoreta i el del niu de colomins.

L'altre aspecte, que es refereix al senyor iniciat, el que ja sap on va, naturalment, ens té despreocupats; el seu nas extraordinari el menava al *stand* just i anava picant traçudament, enmig d'una apoteosi de somriures benevolents mentre construïa una llista ideal i obligava els artistes presents a fer-se'n una de particular de probables i possibles.

El senyor Esteve principiant, en canvi, tenia una veritable trajectòria dificultosa.

El veieu apropar-se lentament a la taquilla. Per sobre l'armilla se li advertia el bot del cor. Només valia un ral!

En un instant ja era a dintre i es disposava a la tafaneria més estèril del món.

En moltes ocasions se'l veia somriure commogut davant un dibuix qualsevol, altres vegades ho feia empès per un escepticisme.

Anava pausadament rodant les parades, admirant-se, esgarrifant-se, sofrint temporalment ràpides llambregades de lucidesa.

Sobtadament s'adonava del seu desplaçament. No coneixia ningú. Observava grups que parlaven amb gran convicció de noms conspicus, oblidats en el sedentari maremàgnum del seu «Deu» i el seu «Haver».

En aquest moment que sentia la pessigolla d'una coneixença, la Fira del Dibuix s'apuntava un èxit nou. Era una altra ànima treta del més profund purgatori.

L'endemà ja hi anava amb la dona.

L'altre, ja sortia amb un dibuix sota el braç i amb la seguretat d'haver descobert una Amèrica sensacional, una nova vida trèmula d'enginys, superior a les emocions de la ràdio i àdhuc a les de la seva tertúlia que trobava de seguida completament de cartó.

Aquesta sèrie d'accions es convertien en indulgències totalment plenàries que van assegurar la vida espiritual de la Fira del Dibuix.

Va néixer en un marc ideal. Tenia un caràcter amabilíssim, els tramvies més esgarrapats i més grocs de Barcelona li dedicaven una fantàstica sardana constantment, la gent que passava per fora del recinte mirava embadalida com si contemplés el rovell de l'ou més considerable de l'època, els grans arbres es sentien tocats del cor i mostraren una verdor difícil de repetir.

Adhuc els artistes ho feren bé. Pullulaven amb un gran aplom com si es trobessin en un castell feudal de propietat i miraven la ciutat amb la superioritat que generalment adopten els polítics que remenen les cireres.

Per aquests motius simplement emocionants el tancament de la fira va constituir un acte lamentabilíssim que poporcionà una tristesa efectiva i que produí escenes elegíaques sobre el terreny de la creació.

Des d'aleshores, les criatures, les dides, alguns dels soldats que temorosament hi posen el peu, els hem vist una mica egoistament com si usdefruitessin desconsideradament un ambient descobert i elevat al cub pel miracle genèric de la Fira del Dibuix.

Aquest any l'ambient alludit ha estat negat per aquelles draconianes raons de govern, cosa que vol dir que passa a una propietat gairebé absoluta de l'estament lactant amb l'additament de tots els coloms barcelonins que també se n'han apoderat.

La Fira es trasllada al començament del Passeig de Gràcia.

Bell argument per a un periodista cursi i castellà per a treure'n conseqüències d'estabilitat de la Fira basant-se en el canvi de consistència que va de la terra humida a l'asfalt més acreditat! A nosaltres, que tenim la retina educada en el lloc primitiu, aquest canvi ens ha afectat una mica.

Enyorarem el lirisme dels jardinets, el gel d'uns picons confortables, l'inefable espectacle de la barbeta vuitcentista de Soler i Rovirosa, la italiana visió de palaus hermètics i patinats d'una noble humitat...

No obstant, la Fira que s'obrirà d'aquí pocs dies serà la segona Fira del Dibuix, ens tornarem objectivistes, potser rondinarem de l'Ajuntament que ens ha foragitat, però en el fons tindrem l'entusiasme de l'any passat multiplicat per la responsabilitat d'una vida que s'allarga.

Fet i fet, de les dots dels organitzadors n'hem de creure que tornaran a reeixir i potser les coses que l'any 32 acomboiaren l'èxit, aquest 33 es veuran canviades per simples tortells pairalescos i influenciaran els nostres artistes en un sentit bancari per allí tan flòrid, cosa que per productiva, si és compatible amb l'art, desitjaríem de tot cor sempre que ens prometessin que l'any vinent tornarien a la Fira del Dibuix.

E. F. G.

Sopar a Joan Cortès

Diversos amics han proposat que fos dedicat un sopar a Joan Cortès, per haver organitzat l'exposició de «Cent anys de retrat femení».

L'acte tindrà lloc el dia 1 de juliol. Els tiquets es podran recollir dintre pocs dies a l'Ateneu Barcelonès, Círcol Artístic, MIRADOR i Maison Dorée.

LES EXPOSICIONS MUNICIPALS D'ART

Dos articles i una nota

D'ençà que es reprengueren les Exposicions Municipals d'Art sota la nova estructuració que els va ésser donada la primavera de l'any passat, tot el nostre petit món artístic va ple de discussions, protestes, baralles i renyines. No és un secret per a ningú que tingui algunes relacions dins els nostres medis artístics, el malestar constant i la incomoditat pemanent — àdhuc per a aquells que circumstancialment resulten vencedors en la pugna de què es tracti — que per tots cantons hi dominen a propòsit de tot allò que fa referència a l'organització, al funcionament i als resultats dels nostres certàmens artístics primaverals.

De descontents, certament, n'hi ha hagut i n'hi haurà sempre pertot arreu. Però actualment potser n'hi ha ja massa en aquesta qüestió que comentem perquè tots aquells que tenen algun interès en la prosperitat de la vida artística catalana no es preocupin d'escatir-ne les causes i d'exposar les solucions que els semblin millors perquè el nombre de descontents a propòsit de les exposicions barcelonines quedi reduït al normal que hi ha sobre totes les altres coses del món.

La divisió d'aquestes exposicions en els dos Salons en què avui estan partides i la destrucció de l'antic automatisme per mitjà del qual eren regides amb la seva substitució pel procediment *democràtic* que les governa avui, tenen més d'un detractor. Fent-se ressò de l'ambient que s'ha vingut formant en aquest sentit, Joan A. Maragall ha publicat darrerament, a *La Veu de Catalunya*, dos articles en els quals exposava de manera ben serena i amb la màxima objectivitat els termes en què es troba situat el problema de les exposicions barcelonines i els mitjans que segons el seu criteri podien donar-li solució. Aquests dos articles de Maragall han ferit, es veu, de manera vivíssima els sentiments dels nostres artistes, els quals, per mitjà d'una *Declaració* signada pels senyors presidents del Saló de Montjuïc i del Saló de Barcelona, n'han protestat vivament.

Més o menys conformes amb l'opinió de Maragall — potser més que menys —, és ben probable que, bo i tenint nosaltres, també, les nostres opinions — *les nostres*, és clar —, hauríem deixat passar els dos articles i la resposta sense dir-hi res absolutament.

Però ens ha produït un efecte tan desagradable, tan depriment, la declaració que els dos presidents han lliurat a la premsa, que ens hem considerat obligats a no deixar-la passar sense avisar els seus mateixos signants dels perills que representa l'estat d'esperit que revela la seva redacció.

Deixant de banda la seva forma literària — veritable model d'estil intellectual *petit-nègre*, i que no honora pas gens els artistes catalans —, la rèplica bipresidencial denuncia d'una manera massa flagrant l'existència d'una pretensió d'intangibilitat i d'inviolabilitat en favor del sistema actual de les nostres exposicions. Aquesta pretensió, que potser caldria reservar per a coses més altes, s'havia manifestat ja alguna altra vegada, per bé que d'una manera que no consideràvem que valgués la pena d'ocupar-se'n públicament. Però ha pres ja massa consistència, i fins estat oficial amb aquesta declaració perquè no mereixi que se'n parli.

L'opinió de Maragall pot ésser encertada o equivocada, però si els senyors presidents volien rebatre-la haurien pogut fer alguna cosa més que respondre-hi com ho han fet. La seva *declaració* ens ha retornat al temps d'aquelles delicioses notes amb què ens obsequiava el difunt dictador. No han donat pas mostra de gran agudesa espiritual amb l'aplicació de l'ingenu i desgraciat qualificatiu de *derrotista* amb què volen estigmatitzar una opinió que no és igual a la seva, i menys l'han donada amb l'altre qualificatiu, potser més ingenu i més desgraciat encara, amb què pretenen menysvalorar el parer de Maragall dient que és *inoportú* — aquesta sola qualificació assenyala precisament la raó que l'acompanya en la més gran part de les seves consideracions.

Es excessivament còmode liquidar les qüestions amb l'anatematització del contraopinant amb aquests epítets a què recorre amb tanta facilitat el patrioterisme i l'optimisme d'ordenança sempre que es presenta alguna opinió o alguna idea que no està d'acord amb la dels que per una o altra raó es troben en els llocs representatius. Es excessivament còmode i, de passada, delata irrefragablement, al mateix temps que aquella pretensió a la intangibilitat de què parlàvem, la poca consistència d'allò que es pretén defensar o, almenys, la del pensament dels seus defensors. Creiem que a favor de l'actual règim d'exposicions hom hauria pogut dir alguna cosa de més interessant i més substanciós que no aquests tòpics infeliços i primaris als quals no es pot respondre d'altra manera que amb el repudi més complet per a ells i per la mentalitat que reflecteixen.

Potser ha estat un mal pas, potser només ha estat un exabrupte o l'efecte d'una irritació passatgera, però el temor que no ho sigui i el nostre respecte per a la llibertat d'opinió, ens fa dirigir als dos dignes presidents el nostre advertiment recomanant-los una més gran consideració a les crítiques adverses—a les quals no sembla que estiguin gaire acostumats — i, a més, que practiquessin allò que és norma de tota discussió en els països civilitzats: reconèixer a l'adversari la bona fe i la lleialtat que per a si mateix hom reclama.

JOAN CORTES I VIDAL

La sòrdida installació de l'Exposició de Primavera

GALERIES

◆ SYRA ◆

DIPUTACIÓ, 262 - Telèfon 18710

OBJECTES PER A PRESENTS

EXPOSICIONS D'ART

CAMISERIA FITO BARCELONA

Exit en la mida

Corbates inarrugables

Pijames a bon preu

JAUME I, 11

Telèfon 11655

The Majorca Sun

and

The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya.

Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

Cautxú Català

Corts Catalanes, 615

Ronda Sant Pere, 12

Passeig de Gràcia, 127

Gorres per al bany; selecció de models des d'una pesseta.

Sabatilles de cautxú; models de gran moda.

Joguines flotadors.

Salvavides «Flota».

Piragües de lona i cautxú.

Cèrcols de cautxú per al TENICOIT (joc de moda a les platges)

(c) Ministerio de Cultura 2006

La vaca. — Apa, un altre mes que em tocarà dormir al ras!

(*Ric et Rac*, París)

LA PERFECTA SECRETARIA

—El Sr. Green els ha donat hora per rebre'ls?

(*The New Yorker*)

—Vostè que és empresari, ja em podria regalar una butaca de tant en tant.

—I vostè que és banquer, perquè no em dóna algun bitllet de banc?

(*Gente nostra*, Roma)

Música "da camera" per ràdio

Es aquest el millor gènere de música per a ésser escoltat per T. S. F., i fins ara ben poca atenció hi havien donat les nostres emissores; i és que no és un gènere que pugui rebre tothom, puix cal una certa preparació o, almenys, educació musical que permeti escoltar amb fruïció obres com l'octet de Schubert que oferí Ràdio Associació la nit del dilluns darrer.

En canvi, durant els darrers anys de puixança dels discos, varen ésser molts els que d'aquest gènere es van públicar, fins a trobar-se enregistrades les obres principals d'aquesta literatura musical. Tot i que suposem, però, més aptituds als discòfils que no pas als radioients, cal dir que aquests enregistraments han estat fets a base d'artistes de fama i llur nom constitueix la millor propaganda per al disc, i que el client els adquireix més que pensant en l'obra, enlluernat pel virtuosisme de l'intèrpret. Així són nombrosos els enregistraments de sonates, trios i fins i tot d'alguns quartets, però ja no abunden els discos de conjunt més nombrós perquè no hi ha agrupacions especialitzades i és difícil aplegar individualitats sobresortints.

En l'emissió de Ràdio Associació foren executats ultra el ja citat octet, el célebre septet de Beethoven. Hi ha en aquella extensa obra de Schubert l'andant amb variacions, el qual sobresurt d'entre els altres temps per la seva bellíssima inspiració que es manifesta en les successives variacions, prenent, però, aquell caient d'elegància de construcció característica de les obres de Schubert.

Més conegut, però, és el septet de Beethoven, i a aquesta coneixença haurà contribuït molt la radiació que es fa, des de les mateixes emissores, de la superba edició feta per la Companyia del Gramòfon a base de la Filharmònica de Madrid que dirigeix el mestre Pérez Casas. Com les altres de la primera època del Mestre, aviat encomana a l'oient aquesta obra aquell optimisme i alegria de les seves melodies fàcils i animades que recorden la senzillesa de Mozart. Fou executada aquesta obra en la seva forma original, és a dir, sense augment d'instrumentistes. Generalment, en les audicions públiques de concerts es reforça la corda, i això que potser dóna més equilibri al conjunt, accentuant el caràcter simfònic, lleva expressió a l'instrument solista quan aquest és el violí — que en aquesta emissió fou a càrrec del violinista Toldrà, que ho va fer amb una dicció esplèndida. Semblant elogi es pot fer dels altres artistes, puix tot i ésser reunits eventualment en aquesta emissió, a la perfecció del conjunt ajuda molt, ultra dels seus mèrits individuals, el fet que siguin les primeres parts en els respectius instruments de les orquestres d'ací i, per tant, coneixedors ja de l'obra.

Les agrupacions instrumentals poc nombroses tenen ací la tasca de divulgació musical per fer, i així veiem que acostumen a donar transcripcions i arranjaments, però bo fóra procurar que amb les possibilitats que es deuen a la perfecció d'alguns dels instrumentistes que les componen, intentessin ja en un pla superior portar a l'oient el coneixement de la música de camera, puix especialment la música clàssica i també sovint la moderna, han produït en forma de suites, divertimentos, serenates, etc., etc., obres que difícilment s'executen en els concerts dedicats solament a la música simfònica per a gran orquestra. Com que les possibilitats de les emissores dissortadament no són les de mantenir conjunts nombrosos, és més planer fer tasca per aquest altre camí. D'altra part, les especials condicions que ha d'asolir la música radiada es troben concretades en gairebé totes les obres de música de camera, i en aquest sentit és interessant el fet que la majoria d'obres escrites especialment per al micròfon són a base de petits conjunts.

Ràdio Associació semblava dilluns passat voler donar tota la importància deguda a aquesta emissió, i per això no va plànyer una propaganda intensa; i ja sabem que precisament en això, els mitjans persuasius de les emissores són efectius. Segurament, però, en aquest redreçament artístic no serà absent Baltasar Samper, que sembla que de fa un temps actua com a conseller artístic, i no hi ha dubte que la seva intervenció l'haurem d'agrair.

J. G.

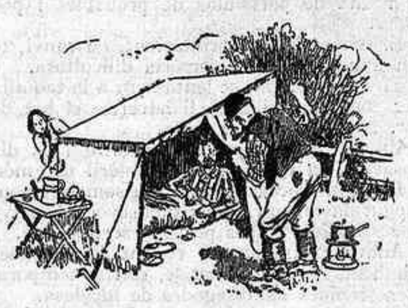

L'acampador (al pagès furiós). — Tanmateix teniu una manera de ficar-vos a un dormitori...

(*Weekly Telegraph*)

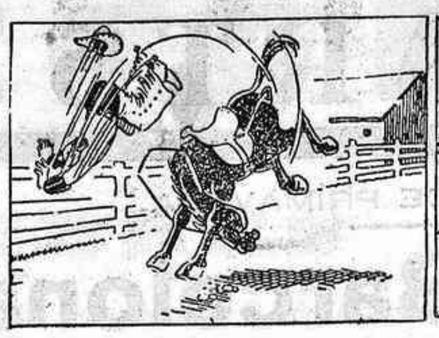

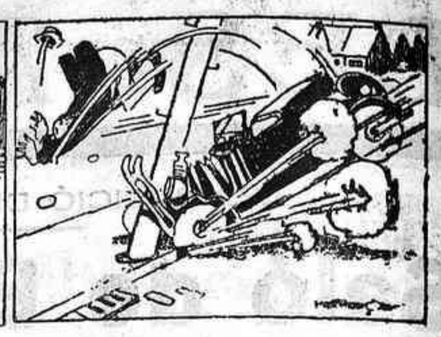

Progrés

(*Everybody's Weekly*, Londres)

L'actiu repòrter. — Si us afanyeu a suïcidar-vos, encara serem a temps per l'edició d'aquest vespre.

(*Mucha*, Varsòvia)

LES SILUETES

—Em creia que només hi havia blancs en aquesta família!

(*The New York World*)

—Vinc del Saló de l'Auto. La gent s'hi esclafa.

—Ja?

(*Le Rire*, París)

—Per què ha pujat a la voravia?

—Perquè he vist un ratolí que travessava el carrer.

(*En Rolig Half Timma*)

El marit. — El mosso està a punt de facturar els equipatges. Ja has decidit on anem aquest any?

(*Everybody's Weekly*, Londres)

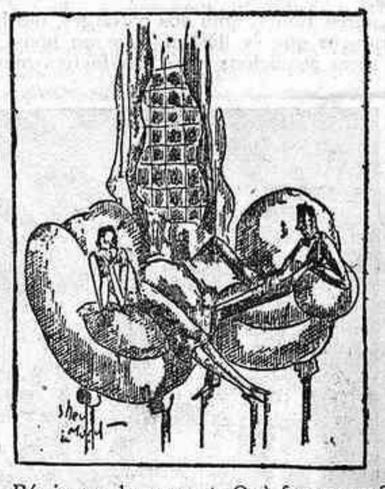

—Bé, ja ens hem casat. Què farem ara?

(*New York American*)

GENERAL SICE ELECTRIC

REFRIGERADORA ELECTRICA

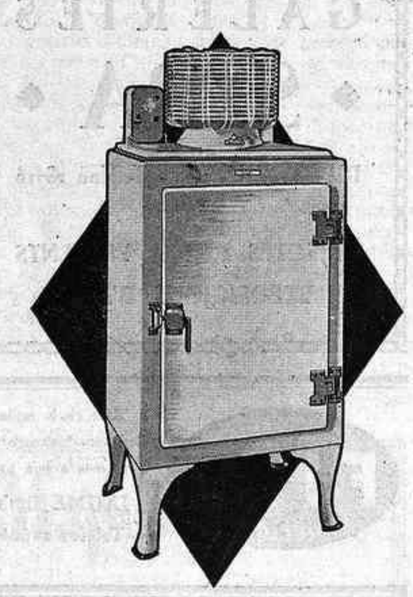

La millor refrigeradora.

Mecanisme **totalment cuirassat.**

Garantia, **per escrit,** de **quatre** anys, substituint **tot** el seu mecanisme en cas d'avaria.

TOT ACER

NO té corretges de transmissió, politxes, ventiladors, tubs o premsa-estopes que donin lloc a entorpiments. **NO** cal engrassar **MAI.**

Només funciona amb electricitat - Mínim consum

Passeig de Gràcia, 29
TELÈFON 23909

BARCELONA

La Publicitat

Publica la informació més completa, tant internacional com peninsular i local

Comentaris i col·laboració de les millors signatures
Gràfics d'actualitat

Llegiu-la avui i cada dia

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Corts Catalanes, 589 - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr. .....

que viu a .....

carrer ..... *n.º* ..... *es subscriu a* **MIRADOR**

vel preu fixat de **3'50 ptes.** *trimestre.*

..... *de* ..... *de 193*...

Signatura

IMPRESOS COSTA
Nou de la Rambla, 45
BARCELONA

(c) Ministerio de Cultura 2006